Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ШАНБА СОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 21 (9517). ● 1989 йил 28 январь ● Баҳоси 5 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг кенг доирадаги партия активлари иштирокида 25 январь куни бўлиб ўтган мажлисида Ўзбекистон Компартиясидаги ҳисобот ва сайловлар якунлари ва партия комитетларида қайта қуришни янада жадаллаштириш тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Республика партия ташкилотларида якунланган ҳисобот ва сайловлар партия XXVII съезди, КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференцияси қарорларини амалга оширишда муҳим босқич бўлганлиги таъкидланди. Ҳисобот ва сайловлар қайта қуриш жараёнидаги барча партия бўғинлари жанговарлигининг талабчан кўриги бўлди, партия ташкилотларининг соғломлашаётганидан, партия ички турмуши демократиялашаётганидан далолат бераётган бир қанча янги ижобий жиҳатлар билан ажралиб турди.

Йиғилишлар ва конференцияларнинг кўпи кенг ошкоралик, рўй-ростлик, талабчанлик, амалий танқид ва ўз-ўзини танқид вазиятида ўтди. Ҳисобот докладларини муҳокама қилишда 200 мингга яқин коммунист иштирок этди, ҳар икки йиғилишнинг бирида, бир қанча конференцияларда партиясизлар сўзга чиқдилар. 113 мингдан кўпроқ танқидий фикр-мулоҳаза ва таклифлар айтилди. 1200 партия группаси, цех ва бошланғич партия ташкилотларида партия ташкилотчилари, секретарлар, бюро ва партия комитетларининг иши қониқарсиз деб топилди. Партия ташкилотчилари ва партия ташкилотлари секретарларининг қарийб учдан икки қисми, район партия комитетларининг 12 секретари, шу жумладан 5 нафар биринчи секретари бир неча номзоддан танлаб олиш асосида сайланди.

Партия ташкилотлари обрўсининг, коммунистлар сиёсий етуклигининг ошганлиги, уларнинг қайта қуриш ғоялари теварагига жипслашиши, жамиятимиз тараққиётининг ҳозирги босқичидаги энг муҳим муаммоларни муҳокама қилиш ва ҳал этишга реалистик ёндашув — ҳисобот ва сайловларнинг бош якуни бўлди.

Шу билан бир қаторда партия ташкилотлари ҳисобот ва сайловларни тайёрлаш ва ўтказиш чоғида КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил июль Пленуми йўл-йўриқларини тўла амалга оширишга муваффақ бўлмадилар. Айрим область, шаҳар, район партия комитетлари ўз фаолиятларини танқидий нуқтаи назардан таҳлил этмадилар. Бир қанча ҳолларда ҳисобот докладларида жорий хўжалик масалаларига кўпроқ эътибор берилди, мазкур докладлар делегатларни масалаларни манфаатдорлик билан очиқчасига муҳокама қилишга рағбатлантирмади. Сайлаб қўйиладиган органлар составини шакллантиришда демократия механизмини қўллашда журъатсизлик, қатъиятсизлик намоён бўлди. Партия ташкилотларининг анчагина қисми ишда сезиларли тарзда орқада қолмоқда, улар қайта қуришнинг амалий вазифаларини ҳал этишда ҳали ўз ўрнини топгани йўқ.

(Давоми 2-бетда).

САЙЛОВГА ТАЙЁРГАРЛИК

Округ сайлов комиссияларининг сайловолди кампаниясининг навбатдаги босқичи — округ сайловолди йиғилишларини ўтказиш ва СССР халқ депутатлигига номзодларни рўйхатга олиш вазифалари — мазкур комиссиялар раисларининг 26 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган кенгашида муҳокама қилинди.

Кенгашни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. П. Романовский очди.

Дастлабки маълумотларга қараганда, республикадаги 81 та сайлов округидан олтмиштадан ортиқроғида СССР халқ депутатлигига уч ва ундан кўп номзод кўрсатилди. СССР Конституцияси ва сайлов тўғрисидаги қонунга мувофиқ округ сайлов комиссиялари сайлов округларидан СССР халқ депутатлигига кўрсатилган номзодларни муҳокама этиш ва номзодларни рўйхатга олишга тақдим этиш тўғрисида қарор қабул қилиш учун округ сайловолди йиғилишларини ўтказишга ҳақлидир.

Округ сайловолди йиғилишлари 23 февралгача давом этади.

(ЎзТАГ)

ШИФОКОРЛАР

КЕЙИНГИ йиллар ичида Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги болалар касалхонаси пойтахтимизда намунали даволаш муассасаларидан бирига айланди. Ўттиз икки йилдан буён болалар саломатлигини муҳофаза қилиб келаётган 1 категорияли шифокор Назира Магдаминовна Назарова бош врачлик қилаётган бу касалхона коллективи уюшқоқлиги, иноқлиги, жонкуярлиги билан ҳурмат-эътибор топмоқда. Касалхона ҳузурида Ўрта Осиё медицина педиатрия институти кафедраси ҳам мавжуд.

— Институт 3-педиатрия кафедрасининг мудири, профессор Марат Саматович Абдуллахўжаевнинг бемор болаларни малакали даволашдаги ҳиссаси жуда катта,— деди бош врач.— У ҳар бир шифокорга бажонидил маслаҳат, амалий ёрдам беришдан ташқари мушкул дардга чалинган болалар муолажасида ўзи актив иштирок этади. Улар соғайиб кетганларида эса меҳрибон оталардек қувонади.

Суратларда: (юқорида) профессор М. А. Абдуллахўжаев ва Н. Назаровалар касалхона шифокорлари билан суҳбатда; физиотерапия врачи М. Каримова (пастда чапда) бемор қизча соғлиғини кўздан кечирмоқда; А. Мазилис ҳамда ҳамшира В. Гольцевалар реанимация бўлимида.

М. Назаров фотолари.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

(Боши 1-бетда).

Ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференциялари шундан далолат бериб турибдики, ҳали республика экономикасида янги хўжалик механизмининг афзалликларини тўла рўёбга чиқаришга муваффақ бўлинмади. Министрликлар ва идоралар ҳамон ўз ҳукмини ўтказаётганлиги, маъмуриятчилик, нореал планлар, асосланмаган нормативларни тиқиштириш хўжалик ҳисоби муносабатларини жорий этишга, ижара, оила пудрати ва пудратнинг бошқа шаклларини ривожлантиришга ҳалал бермоқда. Бу меҳнат коллективларининг қонун йўли билан мустаҳкамлаб қўйилган мустақиллигини йўққа чиқармоқда, корхоналар хўжалик фаолиятидаги камчиликларни ва уларнинг молиявий аҳволини чигаллаштирмоқда.

Ҳисобот ва сайловлар давомида Марказий Комитет ва республика ҳукумати шаънига, маҳаллий партия, совет органлари шаънига социал соҳанинг ҳаётий муҳим участкаларига раҳбарликдаги камчиликлар, меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш юзасидан кўрилаётган тадбирлар дурустроқ натижа бермаётганлиги учун жиддий танқидий фикр-мулоҳазалар айтилди. Аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашда қийинчиликлар бор, узилишлар бўлиб турибди, энг муҳим озиқ-овқат маҳсулотларини киши бошига ишлаб чиқариш эҳтиёжлардан анча орқада қолмоқда. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришда туб ўзгаришлар бўлмади, арзон буюмлар ва болалар буюмлари турлари ғойиб бўлиб қолаётганлиги кузатилмоқда. Тобора кўп товарлар, жумладан ҳар куни зарур бўладиган товарлар тақчил бўлиб қолмоқда, харидорларнинг талаби қондирилмаётганлиги кишилар турмушини мураккаблаштирмоқда.

Ғоявий-тарбиявий ишни қайта қуришда кўпгина имкониятлар бой берилди. Партия комитетлари мазкур ишнинг ҳаёт билан, социал-иқтисодий ва тарбиявий вазифаларни амалда ҳал этиш билан боғланишига эришмадилар. Ватанпарварлик, интернационализм тарбиясидаги камчиликлар, идеология кадрлари ва активларнинг мунозара ва баҳс олиб боришга уқуви йўқлиги сезилиб турибди. Сафсатабозлик билан қилинаётган уйдирмаларга, муаммолар ва қийинчиликлардан ғаразли мақсадларда фойдаланишга уринишларга ҳамиша ҳам зарба берилмаяпти.

Ҳисобот-сайлов кампанияси кадрлар сиёсатида, партия ишининг услуб ва методларини такомиллаштиришда бир қанча камчиликлар борлигини кўрсатди.

Қабул қилинган қарорда Марказий Комитет секретариати ва бўлимларининг, барча партия комитетлари ва бошланғич ташкилотларининг асосий вазифаси — аниқланган камчиликларни бартараф этиш, ҳисобот ва сайловлардан сабоқ чиқариб олиш, орттирилган тажрибани мустаҳкамлашдан иборатдир, деб таъкидланди. Энг муҳими, энг шошилинч муаммоларни коллектив муҳокама қилиш натижаларидан партиявий раҳбарлик форма ва методларини қайта идрок этиш, ташкилотчилик ва сиёсий ишни кучайтириш, XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг программавий йўл-йўриқларини амалга ошириш учун мазкур ишга кўпроқ жўшқинлик ва ишчанлик бахш этишда тўла фойдаланиш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бюроси ҳисобот-сайлов кампанияси чоғида айтилган танқидий фикр-мулоҳазалардан жиддий сабоқ чиқариб олиб, шу яқин орада республика аҳолисини жуда ҳаяжонга солиб турган бир қанча асосий муаммоларни батафсил кўриб чиқиш ниятидадир. Республикада миллатлараро муносабатлар муаммоларига бағишланган илмий-амалий конференция ўтказиш, кенг доирадаги партия-хўжалик активлари иштирокида савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасини ташкил этишда тартиб ўрнатиш чораларини кўриб чиқиш, шунингдек экология муҳитини соғломлаштириш ишини кўриб чиқиш мўлжалланмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленумида «Республикани социал ривожлантириш программасини амалга оширишни жадаллаштириш юзасидан партия ташкилотларининг кечиктириб бўлмайдиган вазифалари тўғрисида»ги масалани кўриб чиқиш назарда тутилмоқда. Янгидан сайланган партия ходимлари ва партия активлари ўқувини ўтказишнинг кенг тадбирлари белгиланди.

Бюро мажлисида шаҳар, район ва область конференцияларида республика органлари шаънига айтилган танқидий фикр-мулоҳазалар ва таклифларни амалга ошириш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг тадбирлари маъқулланди. Область, шаҳар, район партия комитетларига ҳисобот-сайлов кампанияси чоғида тушган барча таклифлар юзасидан тўла-тўкис тадбирлар кўриш, бу ҳақда коммунистларни ўз вақтида хабардор қилиш, бирорта ҳам амалий таклиф диққат-эътиборсиз қолмаслигига эришиш топширилди.

Бюро мажлисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети биринчи секретари Р. Н. Нишоновнинг республикада СССР Олий Советининг халқ депутатлигига номзодлар кўрсатиш якунлари тўғрисидаги ахбороти тингланди. 81 та территориал ва миллий-территориал округлар бўйича ҳаммаси бўлиб 465 киши номзоди кўрсатилди. Булардан 37,6 проценти — ишчилар ва колхозчилар, 35,3 проценти — хизматчилар, 80,6 проценти — КПСС аъзоларидир. Халқ депутатлигига номзодлар орасида республика территориясида яшаётган 18 миллат вакиллари бор.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодировнинг зилзила оқибатларини тугатишда Тожикистон ССРга шошилинч ёрдам кўрсатиш тўғрисидаги ахбороти ҳам тингланди. Қардош республикага Аэрофлотнинг бир нечта самолётида боғлаш материали, иссиқ кийим-кечак, одеял жўнатилди. Резервдан маблағ, монолит уйсозликнинг кўчма комплекти, ғишт ишлаб чиқариш учун бешта агрегат комплекти, 50 та тўла йиғма уй ажратилди, экскаваторлар ва бульдозерлар жўнатилди.

Табиий офатдан зарар кўрган Тожикистон меҳнаткашларига жамоат ташкилотлари, министрлик ва идоралар шошилинч ёрдам бермоқдалар. Ўзбекистон Касаба союзлари республика совети ёрдам фондига 200 минг сўм ўтказишга қарор қилди. Соғлиқни сақлаш министрлиги дарҳол медицина ускуналари ва техника, ЛКСМ Марказий Комитети эса ўтов ва иссиқ кийим-кечак жўнатди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси зилзила оқибатларини тугатишда Тожикистон ССРга шошилинч ёрдам бериш юзасидан кўрилаётган тадбирларни маъқуллади.

ҲУҚУҚИЙ МАВЗУДА ХОЛИС ЁЗМОҚ КЕРАК

РЕСПУБЛИКА прокуратураси коллегиясининг навбатдаги мажлисларидан бирида жиддий муҳокама қилинган масалалардан бири пойтахт областида жиноятчиликнинг камаймаётганлиги масаласи бўлди. Бу бежиз эмас. Чунки, 1988 йилда содир қилинган жиноий иш аввалги йилдагига нисбатан 620 тага кўпайди. Қасддан одам ўлдириш 1987 йилда 119 та бўлса, 1988 йилда 172 тага етди. Жиноят шу турининг 80 проценти мастлик туфайли юз бераётир.

Жиноятчиликнинг камайиш ўрнига кўпайиб бораётганлигига асосий сабаб нима?

Область прокуратураси билан редакция ходимлари, шунингдек, ҳуқуқий ва гражданларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш мавзуларида ёзадиган мухбирларнинг яқинда бўлиб ўтган учрашувларида ана шу масала хусусида мулоқот бўлди, фикр алмашилди.

Эркин мулоқотни бошқарган область прокурори, адлия катта маслаҳатчиси А. Маннонов жиноятнинг камаймаётганлигига асосий сабаб профилактика ишлари билан милиция органлари ҳам, жамоат ташкилотлари ҳам яхши шуғулланмай қўйганлигида эканлигини таъкидлади. Буни шундан ҳам билиш мумкинки, кейинги пайтларда жиноят кўпайди-ю, аммо безорилик камайди. Аслида бундай бўлиши мумкин эмас. Демак, жойларда ички ишлар органлари ходимлари, жамоатчи активлар жиноятчилик ва тартиббузарликнинг олдини олиш билан боғлиқ тадбирларга эътиборни сусайтириб юборганлар.

Учрашув чоғида жиноятчиликнинг ўсиб бораётганлигига яна бир сабаб— ёшлар ўртасида жиноят содир қилиш кўпайганлиги эканлиги далиллар билан изоҳланди. Ҳозир ўн жиноятдан бири бевосита балоғатга етмаган ёшлар томонидан ёки улар иштирокида содир қилинаётган экан. Бунинг ҳам ўзига яраша сабаблари бор. Чунончи, 8—10-синфларни битирган ёшларни ишга жойлаштириш муаммоси жуда ўткир бўлиб турибди. Ҳозир 14 ёшга тўлган ўсмирларнинг корхона ва ташкилотларда ишлашлари (иш соати қисқартирилган тартибда, албатта) мумкинлиги қарор билан мустаҳкамлаб қўйилган. Бундай тартиб-қоиданинг жорий, этилишидан мақсад— бола ёшлигиданоқ ижтимоий-фойдали меҳнатга ўргансин, ўз пешона тери билан пул топиб, оилани тебратишга кўмаклашсин ва шу йўл билан рўзғор тутиш борасида кўникма ҳосил қилсин, рўзғорга қайишишга одатлансин.

Аммо афсуски, область шаҳар ва районларида балоғатга ва армия хизмати ёшига етмаган ёшларни корхона, ташкилот ва муассасаларга ишга жойлаштириш муаммоси ҳал бўлмаяпти. Бунинг учун, аввало, корхона ва ташкилот раҳбарларини айблаш ўринли бўларди. Улар бундай ёшларни қандай қилиб бўлмасин ишга қабул қилмаслик чорасини излайдилар. Чунки ёшларда касб-ҳунар малакаси етарли эмас, ишлари унумли ва берган маҳсулотлари сифатли бўлмайди. Корхона эса планни бажариши, маҳсулотини реализация қилиши керак, акс ҳолда экономикасига путур етади. Ёшларнинг бир қисми армия хизматига чақирилиб, ўрни бўшаб қолади, то бошқа ишчи келгунча, яна план тиғизлиги ва бошқа муаммолар кўндаланг бўлади.

Мана шу ташвишлардан чўчийдиган, эринадиган ёки бу муаммони ҳал этишга уқуви, маҳорати етмайдиган раҳбарлар турли йўллар билан ёшларни ишга қабул қилмайдилар, оқибатда меҳнат ёшидаги минглаб ёшлар ишга жойлашмай, бекор қолишяпти. Энди улар бир жойда ўқишмайди ҳам, ишлашмайди ҳам. Шундай қилиб, «кўча болалари» кўпаяди. «Бекорчидан худо безор» деганларидек, бекор қолган ёшлар аввалига шунчаки, шўхлик қиладилар, ахлоқлари бузила бошлайди, кейин безорилик қилишга ўтадилар ва ниҳоят жиноят кўчасига кирадилар.

Шунингдек, учрашувда область прокуратураси ходимлари матбуот органлари, телевидение ва радио эшиттиришларида ҳуқуқий мавзуларда жуда кам материал эълон қилинаётганлигини таъкидладилар.

Ҳуқуқий мавзуда холис ёзиш учун область прокуратураси ходимлари билан журналистларнинг шундай учрашувларини тез-тез ўтказиб туриш ва ютуқ ҳамда камчиликларни атрофлича таҳлил этиб, тажриба алмашиб бориш хусусида келишиб олинди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ

30—40-ЙИЛЛАР ВА 50- ЙИЛЛАРНИНГ БОШИДАГИ ДАВРДА БЎЛИБ ЎТГАН РЕПРЕССИЯЛАР БИЛАН БОҒЛИҚ МАТЕРИАЛЛАРНИ ҚЎШИМЧА РАВИШДА ЎРГАНУВЧИ КОМИССИЯСИДА

Комиссия ўзининг навбатдаги мажлисида «яҳудийлар антифашист комитети, деб аталган иш юзасидан репрессия қилинган кишиларни оқлаш билан боғлиқ материалларнинг кўриб чиқилиши ҳақида СССР Олий Судининг ахборотини тинглади.

Улуғ Ватан уруши йилларида ташкил этилган яҳудийлар антифашист комитети бошқа жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлари каби совет ва жаҳон афкор оммасини фашизм ёвузликларига қарши курашга сафарбар этиш юзасидан фаол иш олиб борди.

1948 йилнинг охирида комитет тарқатиб юборилди, унинг иши билан боғлиқ бўлган одамларнинг катта группаси қамоққа олинди. Давлатга қарши жиноят ва жосуслик фаолияти билан шуғулланишда асоссиз айблаш репрессия чораларини қўлланишга баҳона бўлди. СССР Олий Судининг ҳарбий коллегияси 1952 йил июлида комитет раҳбарларини олий жазога ёки узоқ муддатли қамоқ жазосига ҳукм қилди.

1955 йилда ўтказилган текширишда «яҳудийлар антифашист комитети» қатнашчиларига қўйилган айблар сохта эканлиги аниқланди. СССР Олий Суди 1955 йил 22 ноябрда СССР Бош прокурорининг «яҳудийлар антифашист комитети» деб аталган иш юзасидан хулосасини кўриб чиқиб, мазкур иш юзасидан ҳукм қилинган барча кишиларга нисбатан чиқарилган ҳукмларни бекор қилди.

Ўша йилларда С. А. Лозовский, И. С. Фефер, И. С. Юзефович, Л. М. Квитко, П. Д. Маркиш, Э. И. Теумин, С. Л. Брегман (ўлимидан кейин), Л. С. Штерн КПСС аъзолигига тикланди.

Ўша вақтда суд ва партия йўли билан оқлаш ошкора бўлмай қолган эди. Комиссия СССР Олий Судининг ахборотини кўриб чиқиб, мазкур хабарни матбуотда эълон қилишни зарур деб топди.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комитетининг Б. А. Шимелиович ва Д. Н. Гофштейн (ўлимидан кейин)ни партияга тиклаш ҳақидаги қарори маълумот учун қабул қилинди.

Сиёсий бюро комиссияси ишни давом эттирмоқда.

70030-СЧЁТГА

В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг комсомоллари қардош тожик халқига эллик минг сўм пул юбордилар. Ёшлар шанбалик ўтказишга ва ундан тушган пулнинг ҳаммасини Тожикистонга ёрдам кўрсатиш фондига ўтказишга қарор қилдилар.

(ЎзТАГ).

ЗАМОН ВА ЁШЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИ ДИҚҚАТИГА!

ДИДИМИЗГА МОС БЎЛСИН

Оналаримиз, опаларимизнинг урушдан кейинги йилларда мактаб формасида тушган суратларини кўриб ўйланиб қоламан. Наҳотки, шунча йиллар ўтиб ҳаётимизда ҳамма нарса янгиланган бўлса-ю, фақат мактаб формаси ўзгармай қолса!!

Ҳар йили янги ўқув йили арафасида «Болалар дунёси» магазинларида мактаб формалари бир хил, кўримсиз бўлса ҳам ур-талаш савдо қилинади. Лекин бу мажбурий либоснинг тақчиллиги унинг кўринишини, бичимини ўзгартирмаслик керак, деган маънони билдирмайдику!

Жамиятимизда «Ҳамма яхши нарсалар — болаларга» деган ажойиб шиор бор. Хўш, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги раҳбарлари уни қандай тушунишади! Ўтган 30—40 йил ичида мактаб формасининг бирорта янги замонавий турини ишлаб чиқариш ўзлаштирилмаганлиги министрликда бу ҳолни нормал деб ҳисоблашаётганларидан далолат эмасми!

Кейинги пайтда матбуотда ягона мактаб формасидан воз кечиш, имкони бўлса, ҳар бир мактабда ўзига хос кийиниш ҳақида бахслар бормоқда. Бизда оилалар серфарзанд. Ҳар оилада мактабга борадиган 3—4 ўқувчи учун алоҳида форма тиктириш мушкул. Аммо нима учун мактаб формаларини фақат бир хил рангда ва бичиқда тикиш керак! Бу ишга республика Модалар уйи ходимлари ҳам ўз ҳиссаларини қўшсалар бўлмайдими!

Улар республикамиз турли областларининг ўзига хос хусусиятлари, ёшларнинг диди, хоҳиш-истакларини ҳисобга олган ҳолда мактаб формаларининг турли моделларини яратиш устида иш олиб боришлари лозим.

Комсомол ва пионерлар нашри — «Ёш ленинчи», «Ленин учқуни», «Ёшлик», «Ёш куч», «Гулхан», «Ғунча» энг яхши мактаб формаларига конкурс эълон қилиши мумкин. Бу конкурсда ғолиб чиққан моделлар ишлаб чиқаришга тавсия этилиши лозим. Менимча формаларнинг нархлари ҳақида ҳам жиддийроқ ўйлаб кўрилса бўларди. Кўпинча ота-оналаримиз уларнинг қимматлиги ҳақида ҳақли эътирозлар билдирадилар.

Ўқувчиларнинг замонавий кийинишлари учун зарур чораларни кўриш билан бирга уларда ёшликдан камтарликни ҳам тарбиялаб бориш керак. Ҳозир юқори синфларда бўянган, электрон соатлар, тилла тақинчоқлар тақиб оладиганлар учраб туради. Бу — баъзи ота-оналарнинг фарзандларини ёшликдан эркалатишларидан бошқа нарса эмас. Ҳар бир одам, шу жумладан ўсмирлар ҳам ўзлари пул ишлаб топган тақдирдагина бундай қимматбаҳо нарсалар харид қилишлари мумкин.

Нигора ДЕҲҚОНОВА,
Тошкентдаги 121-ўрта мактабнинг 10-«Б» синф ўқувчиси.

● АКС САДО ●

БЕРАҲМЛАРНИ КЕЧИРМАНГ

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»да эълон қилинган «Бунақа ота керак эмас» сарлавҳали мақолани ўқиб чиқиб, чуқур ўйга толдик. Унда Р. Асқаров отамни кечирайми, йўқми, деб газетхонлардан маслаҳат сўрабди.

Ота ёш болаларини ташлаб бошқа бир аёлга уйланиб кетган эди. Ёши улғайиб, куч-қувватдан қолгач энди фарзандлари керак бўлиб қолибди. Ўша ота болаларини ташлаб кетишдан олдин қариликда қандай кун кечиришини ўйлаганмикан! Йўқ. Гулдек очилиб-сочилиб юрган кезларида, кексалик кўз олдига келмаган.

Р. Асқаров ота билан ярашиш борасида аммалари билан ҳам маслаҳат қилганлигини ёзибди. Ўша пайтларда бу аммалар қаерда эди! Ўз акаси фарзандларини ташлаб, бошқа бир аёл билан суйкалишиб кетаётганида нега улар ёш отани бу нотўғри йўлдан қайтаришмади! Кейинчалик тирик етим қолган жиянларига бирор мурувват кўрсатишмади!

Р. Асқаровга маслаҳатимиз шуки, бераҳм отани кечирманг. Бугун сиз кечирсангиз, эртага яна бир одам мени ҳам қариганимда болаларим кечирар экан, деб шу қилиқни қилади.

Отангиз қайтиб келса ҳам энди у бағри билан сизларни исита олмайди. Агар сиз отангизни кечирмоқчи бўлсангиз, энг аввало, она ўрнида она, ота ўрнида ота бўлган, сизни емай едириб, ичмай ичириб, вояга етказган онангиздан маслаҳат сўранг ва шунга қараб иш қилинг.

М. ХУШМУРОДОВА,
Г. ЖУМАЕВА,
«Оққўрғон» совхози.

Суратда: Муҳиддин ва Умида Ўсаровлар фарзандлари билан.

Х. Аввалов фотоси.

ТОШКЕНТ — ИВАНОВО

БИР ЙИЛДАН СЎНГ

ЎТГАН йилнинг февраль ойида бир группа комсомол-ёшлар Иваново областига ишлаш учун жўнаб кетишган эди. Улар орасида оққўрғонлик Умида ва Муҳиддин Ўсаровлар ҳам бор эди. Олдинига оталари уларни айнитмоқчи бўлди. Икки нафар ёш фарзандинг бўлса, улар совуққа чидармикин, дейишди.

ЧИДАШДИ, тезда Иваново ҳавосига ўрганиб кетишди. Ёшлар 11 ой Вичугский районидаги «Память Ильича» колхозида меҳнат қилишди. Борган кунлариёқ ёш оилага уч хонали уй беришди. Идиш-товоқ, ўрин-кўрпа рўзғор учун зарур ашёларнинг ҳаммаси бор. Икки йилгача электр, сув, квартира ҳақи бепул экан. Иморатнинг олдидан каттагина томорқа ҳам ажратиб беришди. Бу ерга картошка, қулупнай, бодринг, пиёз, ловия ва бошқа хил экинлар экиб парваришлашди. Уйлари ўрмоннинг ёнгинасида, пастроқдан эса Шохна дарёси оқиб ўтган. Иссиқ кунлари ўрмон ён бағри бўйлаб сайр қилишди, дам олишди. Бироз нарироқда эса «Ўзбекистон» совхози ерлари ястаниб кетган. Бу ерда ишлаётганларнинг қарийб барчаси ўзбеклар. Улар чорвачилик фермаларида, ўрмон хўжалигида меҳнат қилишяпти. Янги йўллар очиб, иморат қуришяпти.

Умида билан Муҳиддин янги квартирага кўчиб киришган куннинг эртасигаёқ фарзандларини боғчага жойлаштиришди. Энди болаларидан кўнгил тўқ. Умида боғчада тарбиячи, Муҳиддин эса шофер бўлиб ишлай бошлашди. Умиданинг ойлиги 200 сўмдан кам эмас. Яхши ишлагани учун Москвани сайр қилиш учун 2 кунлик йўлланма билан мукофотланди. Муҳиддин эса партия аъзолигига кандидат бўлди.

Меҳнат отпускасига келган Умида билан Муҳиддин қариндош-уруғларига ана шулар ҳақида гапириб беришарди.

Улар Оққўрғонда бир ой бўлиб яна Ивановога отланишади. Иваново энди уларга иккинчи Ватан бўлиб қолди.

Мукаррама ТОЖИБОЕВА.

ИНТЕРНАЦИОНАЛЧИ ЖАНГЧИЛАР ҲАЁТИДАН

ОНАЛАР ОРЗУСИ

Солдат шинелини кийган ўғлонлар ҳарбий хизматни аъло даражада ўтаб, ота-оналари бағрига қайтмоқдалар. Уларнинг икки йил давомида олис юртларда кечган ҳаётлари билан қизиқиб, бўлган воқеаларини ўз оғизларидан эшитиш мароқли.

— Ўзга юртда ниманинг қадри кўпроқ билинди?

Бу саволга ялламалик Шавкат Оллоёров жавоб беради:

— Биласизми, қишлоғимизда гурунглашиб юрганимизда ҳеч нарсани сезмас эканмиз. Афғонистонда хизмат қилган кезларимда тинчликнинг қадри кўпроқ ўтди. Ўша кезлар бир онахоннинг мени маҳкам қучоқлаб, севинчдан йиғлаганлигини ёдимдан чиқара олмайман. Улар ҳам тинчликка зор эди. Янги ҳаётнинг жоҳил душманлари болаларни ҳам, аёлларни ҳам тинч қўймасди.

Даврадагилар жангларда жасорат кўрсатганлиги учун «Қизил Юлдуз» ордени билан мукофотланган Абдужалил Абдулаҳатовга боқишди. У Афғонистондан иккинчи группа инвалиди бўлиб қайтганди. Йигит ота-оналаридан эрта жудо бўлган етимларни, одамларнинг аёвсиз қийноққа солинган мажруҳ гавдаларини, келинчакларнинг ёшли кўзларини асло унута олмайди.

— Босмачилар орасида адашган-алданган деҳқон йигитлар кўп. — дея суҳбатга қўшилди «Жасорати учун» медали билан мукофотланган Василий Чуев. — Улар ўз хатоларини тушуниб, халқ томонига ўтдилар. Мен собиқ босмачи йигит билан суҳбатлашганман. У тинчликни, меҳнатни соғиндим, деган эди...

Тинчлик, меҳнат... Бу икки сўз қадрини Улуғ Ватан урушида қон кечган собиқ жангчиларимиз жуда яхши билишади. Интернационалчи жангчиларнинг кўпчилиги ўша собиқ солдатларнинг фарзандлари. Афғонистондаги хизмат уларга кўп нарсани ўргатди. Улар ҳаётга бошқача назар билан қарайдиган бўлиб қолдилар. Кўзлари ўйчан, сўзлари маънoли, фикрлари тиниқ.

— Интернационалчи жангчи Советлар мамлакатида туғилганлигини, улуғ Ленин ғоялари руҳида тарбиялanганлигини унутмаслиги керақ,— деди Чиноз район комсомол комитети бюроси аъзоси «Қизил Юлдуз» ордени нишондори Турсунали Ҳасанов. — Янги ҳаёт қураётган афғон биродарларимиз бизга умид билан қарашади. халоскорларимиз дейишади. Қисқаси, Афғонистон йигитларимизни масъулиятли имтиҳондан ўтказди. Интернационал жангчилар тинч ҳаёт, тинч меҳнатга қайтганларида. бошқаларга намуна бўлишмоқда. Масалан, Алишер Сафаралиев район комсомол комитети аъзолигига кандидат этиб сайланди. 17-ўрта мактаб комсомол комитети секретари Зиёдулла Назаров мактабда ҳарбий-спорт клубини ташкил қилди.

Меҳнат коллективлари ўз сафларида интернационал жангчилар борлигидан фахрланишади, уларга ҳурмат-эътибор билан муносабатда бўлишади.

Хабибулла Аметов, Наби Абдураҳмонов, Садриддин Тастанов, Абдужаббор Раимқулов... ҳар бирининг мўйлови эндигина сабза уриб, йигитлик остонасига қадам қўйишган эди. Интернационал бурчни бажариш ҳамма вақт ҳам бехавотир, қурбонсиз бўлмади. Мардона халок бўлган йигитларнинг номларини ҳеч ким унутмайди, Уларнинг номлари билан аталган пионер дружиналари, отрядларида ўқувчилар ботир акаларидек мардона бўлишга интиладилар.

Интернационалчи жангчилар номи қўйилган кўчаларда ҳаракат тинмайди. Ҳар бир ўтган одам уларни ўкинч билан эслайди.

Мен яқинда яна Шавкат Оллоёровлар хонадонида бўлдим. Шавкатнинг отаси Абдусаттор ака Улуғ Ватан уруши қатнашчиси. Уруш туфайли чап қўли ногирон бўлиб қолган. Афғондан қайтган ўғлим ниҳоятда ўзгариб кетибди, — дейди ота. — Мирзачўлга бориб, шофёрлик қиламан, дейди. Ишқилиб омон бўлсин.

Нортожи опа ўғлини бағрига босади.

Дунёдаги ҳамма оналарнинг тилаги битта. Ҳамиша тинчлик-осойишталикни, фарзандларининг униб ўсишларини истайдилар.

Ҳа, мушфиқ оналар тилаги битта: тинчлик-тотувлик бўлсин, хонадонлар қувончга тўлсин.

Эсон ҚОСИМОВ.

Тарихимизнинг ёзилмаган саҳифалари

УҚУБАТЛИ ЙИЛЛАР БЎРОНИ

Кекса коммунист Сулаймон АЗИМОВ билан мулоқот

Пойтахтимизнинг Ишчилар шаҳарчасига яқин кўчалардан биридаги хонадонда партия ва меҳнат ветерани, Марказкомнинг собиқ котиби Сулаймон ота Азимов истиқомат қилади. Ўз ҳаёти давомида жуда кўп воқеа-ҳодисаларнинг гувоҳи бўлган кекса коммунист яқинда 80 ёшга тўлди.

Ҳали жисмонан ва руҳан тетик, қувваи ҳофизаси ҳавас қиларли даражада кучли бўлган С. Азимов билан мулоқотда бўлган ҳар бир киши унинг ҳаётий тажрибага бой ибратли хотираларини тинглаган сари тинглагиси келади. Отахоннинг муомала маданияти, билими ва ақл-заковатига ҳаваси ортади. Зеро, айни куч-ғайратга тўлган йигитлик фаслида шахсга сажда даврининг барча азоб-уқубатларини бошидан кечирган, аммо халққа хизмат қилишдек муқаддас эътиқодидан чекинмаган, иродаси мустаҳкам коммунистнинг машаққатли ҳаёти биз учун ибратлидир.

Биз Сулаймон ота билан унинг жавонлари ноёб китоблар билан тўла кутубхонасида бир неча бор суҳбатлашиш жараёнида у кишининг юрагида тўпланиб қолган гаплари бениҳоя кўплигининг гувоҳи бўлдик. Айниқса, С. Азимов шахсга сиғиниш даврининг бегуноҳ қурбонларини ёдга олар экан, беихтиёр кўзлари ёшланар, халқимизнинг асл фарзандларининг ўлмас руҳи уни заррача сукут қилмасликка даъват этаётгандек туюларди. Дарҳақиқат, кекса коммунистдан ёзиб олинган мазкур хотиралар гарчи аччиқ бўлса-да, қайта қуриш, ошкоралик ва демократия даврида ҳозирги ва келажак авлодлар учун сабоқ бўлади, деган фикрдамиз.

Суҳбатдошимиз билан таништирамиз:

«Сулаймон Эгамбердиевич Азимов 1908 йил 21 октябрда Қирғизистон ССР Ўш область Ўзган районида туғилган. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби (1968). 1931 йилдан КПСС аъзоси. Тошкентдаги Алмаий номли намуна иш мактаби (1928) ва педагогика техникумини тугатган (1929).

1929—1930 йиллар Й. Охунбобоевнинг шахсий котиби. «Батрак» газетасининг муҳаррири (1930—1931). Бутуниттифоқ касаба союзлари Марказий Совети Ўрта Осиё бюроси масъул ходими (1931—1932).

1932—1937 йиллар Москва тарих-фалсафа ва адабиёт институтининг фалсафа факультетини аъло битирган. 1937-38 йиллар САГУ ва Низомий номли Тошкент педагогика институтида фалсафадан дарс берди. Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетида бўлим мудири.

1938-39 йиллар «Қизил Ўзбекистон» газетасининг муҳаррири. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети секретари, айни вақтда «Коммунист» журнали муҳаррири.

1939-41 йиллар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтининг директори.

1955—1959 йиллар Ўзбекистон ССР Маданият министри ўринбосари. 1959 йилдан Ўзбекистон ССР Фанлар академияси И. Мўминов номли фалсафа ва ҳуқуқ институтида сектор мудири, сўнгра катта илмий ходим.

1966 йилдан Иттифоқ миқёсидаги пенсионер. Назарий, илмий, публицистик мақолалар муаллифи. Меҳнат Қизил Байроқ, икки марта «Ҳурмат Белгиси» орденлари ва медаллар билан мукофотланган».

(«ЎЗБЕК СОВЕТ ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ», X жилд, 402-бет).

МУХБИР: — Сулаймон ота, ҳозир матбуотда шахсга сажда даври ва унинг хунук оқибатлари ҳақида кўплаб материаллар эълон қилинмоқда. Ўша мудҳиш давр ўзбек халқи ҳаётида ҳам даҳшатли из қолдирган. Кўпчилик ноҳақ қурбон бўлганлар орасида Ф. Хўжаев, А. Икромов сингари кўзга кўринган партия ва давлат арбоблари борлигидан хабардор. Аммо ёшлар ўша машъум йиллар қандай содир бўлганлигини атрофлича билишни истащади. Шу боисдан халқимизнинг асл фарзандлари қандай қилиб йўқ қилиб юборилганлиги ҳақида сўзлаб берсангиз?

С. А. — 1937-38 йиллардаги умумий қирғин, айтиш мумкинки, бу совет халқи ва Коммунистик партиянинг энг етук, тажрибали, билимли ва садоқатли кадрларига нисбатан тазйиқ, айниқса, Ўзбекистонда жуда ҳам даҳшатли тарзда юз берган эди. Бу ҳодисаларни совет зиёлиларига, ақли-ҳуши расо ва ҳалол кишиларга қарши қирғин десак хато бўлмайди. Ўша йилларда амалга оширилган Совет давлати етук кадрларининг йўқ қилиб юборилиши сабабларини ҳеч қандай мантиқ, ҳеч қандай далиллар билан тушунтириш мумкин эмас. У инсон ақлига сиғмайдиган даҳшатли даражада олиб борилган ваҳшийлик эди.

Атоқли партия ва давлат арбоблари —Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев... Уларга ўхшаган етук, халқимиз ўшаларнинг номи билан фахрланиши мумкин бўлган кишиларнинг ҳаммаси ҳеч бир сабабсиз ва гуноҳсиз қамалди, отилди ёки лагерларда ўлдирилди. Мен ўзим шахсан таниган, қўл бериб кўришган, суҳбатлашган, докладлари, лекцияларини тинглаган ёки бошқа кишилар билан учрашиб турганида уларни беихтиёр эшитиб турган одамларни кўз олдимдан ўтказиб кўрдим: шуларнинг ўзи 130 нафарга етибди.

Мана, баъзи бирларининг номлари: Абдуллажон Каримов, Султон Сегизбоев, Абдулҳай Тожиев, Холмуҳаммад Охундий, Муҳиддин Турсунхўжаев, Саъдулла Турсунхўжаев, Ғулом Ёқубов, Комилжон Алимов, Раҳматилла Алимов, Қорийўлдош Пўлатов, Йўлдош Ирисметов, Усмонхон Эшонхўжаев, Болтаев, Содиқжон Болтабоев, Давлат Ризаев, Одилқори Ғуломов, Мирмуслим Шермуҳамедов, Муҳаммад Ҳасан, Сотти Ҳусайн... Агар бу рўйхатни давом эттираверсам, кишининг юраги орзиқиб кетади.

Одамнинг гўзаллиги ва тирикликнинг моҳияти нимада? Кишилар бир-бирлари билан қандай муносабатда бўлганларида маънавий жиҳатдан юксалади, ақл-заковатини ўстиради, деган фикр эсимга келиши билан ўша қирғин йиллари бедарак кетган одамлар ёдимга келади. Шундай пайтда беихтиёр кўзимдан ёш чиқиб кетади.

Негаки, ўзим ҳам ҳеч қандай қолипга сиғмайдиган туҳматнинг қурбони бўлиб, 14 йил қамоқда ўтириб келдим. Шундан ўн йилини камерада ўтказдим. Чунки мени «Махсус кенгаш» («Особое совещание») деб аталмиш аксилқонуний маҳфий органнинг қарори билан қамоқда ўтиришга ҳукм қилишган эди. Ўша қарорда «За участия в антисоветской-повстанческой организации осудить к 10 годам тюремного заключения» деб ёзилганди. «Антисоветская-повстанческая организация» дегани бу — совет кадрларига туҳмат қилишга ихтисослашган, бошқача айтганда, шу билан тирикчилигини ўтказадиганлар томонидан ўйлаб чиқарилган норасмий ташкилот эди.

МЕН 1929 йилда Ўзбекистон Марказий Ижроия комитетининг раиси Йўлдош Охунбобоевнинг шахсий котиби бўлиб хизмат қилардим. У вақтда республикамиз маркази Самарқандда эди. Шаҳарнинг Нариманов кўчасидаги катта ҳовлида у кишининг уйлари бор эди, чеккасидан менга ҳам бир хона ажратиб беришганди.

1929—30 йилларда ўша ерда яшардим. У вақтда бошқа шаҳарлардагидек Самарқандда ҳам аҳоли оз эди. Шунинг учун ҳам ўз танишларинг билан беихтиёр тез-тез учрашавердинг. Охунбобоев бошқа одамлар билан кўришганда суҳбатларининг гувоҳи бўлишга ёки уларнинг хизматида туришга тўғри келарди.

Ўзбекистон пойтахти 1930 йилнинг охирида Тошкентга кўчиб келди. Шундан сўнг А. Икромов ва Ф. Хўжаевларни яқиндан учратиш билан бир қаторда, айрим вақтлари бошқалар билан бирга уларнинг докладларини ёки каттароқ йиғинларда минбарда туриб гапирганларини эшитишга муяссар бўлардим. Ҳурматимнинг зўрлигидан уларнинг ҳар бир хатти-ҳаракатига эътибор билан қарардим. Уларнинг, айниқса, бурро гапиришлари, нутқларининг оҳанги, халқ мақоллари ва қочиримларини гап орасида усталик билан ишлатишларини эшитганимда жуда завқланардим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Акмал Икромов қаерда сўзга чиқмасин қоғозга қарамасди. У бирор марта ҳам мавзудан адашмасдан ўзбекча ва русчани баббаравар яхши гапирарди. Нутқининг орасида халқ мақолларини ўзгартириб, уларни шу мажлис руҳига мослаштириб кетаверарди. Бундан кўзланган мақсади — залдаги айрим кишиларни назарда тутарди. Баъзиларни танқид қилиб ўтиш учун уларга тушунарли образли ҳазиллашарди.

Акмал Икромов турли йиғинларда кўп бўларди. У бирон-бир партия ёки касаба союз мажлисига келса, ташқи қиёфасидан танимаган киши уни бошқалардан ажрата билмасди. Ўзини жуда оддий тутар, ҳаммага аралашиб кетаверарди. Ўшанақа катта мажлисларда А. Икромов гапирса, бошқа одамлар музокарага чиқиб, уни танқид қилиши ёки гапига эътироз билдириши мумкин эди. Бундай ҳоллар кўп содир бўларди. Бирон бир очиқ йиғинда Марказком биринчи секретарининг фикрларига қарши чиқишнинг ҳеч қандай ёмон оқибати бўлмасди. Бошқача айтганда, Икромов ўз фикрига қарши чиққанлардан ўч олмасди ва бу ҳолни табиий деб ҳисобларди.

А. Икромов билан ҳар қандай одам шаҳар телефони орқали ёки кўчада учратиб қолганида бемалол гаплашиши мумкин эди. Унинг қабулига кириш ҳам қийин эмасди. Шунинг учун халқ уни яхши кўрарди. Унинг ўзи ҳам ҳамма билан аралашиб, каттаю-кичик билан гаплашиб кетаверарди. Катта амалдаги кишиларни халқдан ажратиш — бу кейинги даврларнинг иллатидир.

А. Икромов қандай йиғинларда бўлмасин ҳамма вақт президиумга чиқиб, ўзини кўз-кўз қилмасди. Буни жуда кўп ҳужжатларни текшириб чиққан олимлар билишади. Катта йиғилишларда у ўзини сал четроққа олиб ўтирарди. Юриш-туриш, кишилар билан муомалада, ҳар қандай одам билан гаплашганда катта раҳбар эканлигини билдирмасди. Унинг бу хусусиятларининг ўзи кишиларда меҳр-муҳаббат пайдо қиларди. Қайси йиғинда гапирмасин, у кишининг оғзидан мен «кишиларни Ленин руҳида тарбиялаш керак», деган гапни кўп эшитардим.

Хўш, Акмал Икромов халқ ичида шундай катта обрў-эътиборга эга экан, одамлар ҳам уни яхши кўрар экан, у халқимизнинг ҳалол фарзанди экан, нима учун уни отиб ташлашди? Нима учун? Мамлакатда шахсий диктатура ҳукм сурган, яъни Сталиннинг якка ҳукмронлиги авжга чиққан бир пайтда партия, давлат тармоғи ва унинг бирор ташкилотида ақли-ҳуши жойида бўлган кишини қолдириш мумкин эмасди. Акмал Икромовга ўхшаганларнинг раҳбар лавозимда бўлиши Сталин диктатурасининг йўлига тўғаноқ соларди. Шунинг учун ҳам уни йўқотиш керак эди. Битта бугина эмас, амалининг катта-кичик бўлишидан қатъий назар, юқори малакали ва тажрибали кадрларнинг фаолияти уларнинг ҳаёт тарзи, бошқаларга намунаси — бу шахсий ҳукмронлик йўлига тамомила зид эди. Шунинг учун халқимизнинг энг асл фарзандлари бутунлай йўқотилганди. Уларни йўқ қилиб юбориш учун ҳеч қандай айб қидиришнинг ҳожати бўлмас экан. Кимни қамашни лозим кўришса ўшанга «сен — миллатчи», «сен — аксилинқилобчи», «сен — совет душмани» деган ёрлиқлар ёпиштирилиб, сўнгра йўқотаверишар экан. Буларнинг ҳаммасини биз ўз кўзимиз билан кўрдик ва бошимиздан кечирдик. Ўша пайтда кимни қамашса, дарров «халқ душмани» деб эълон қилишган. Битта Ўзбекистоннинг ўзида 1937—38 йилларда бир неча ўн минглаб кишилар репрессия қилинган: отилган ёки лагерларда чиритилган. Жумладан, А. Икромов қамалгандан кейин ким у билан саломлашган-кўришган ёки «Акмал Икромов яхши одам эди» деганлар бўлса, улар ҳам соғ қолмаган, яъни жазога тортилган.

ЎЗБЕКИСТОН ССР Халқ Комиссарлари Советининг биринчи раиси Файзулла Хўжаев — буғдой рангли, бўйи ўртадан жиндай пастроқ, зиёли киши эди. У ҳамма вақт жуда чиройли, ихчам ва дид билан кийиниб юрарди. Суҳбатларда ҳар хил аския ва ҳазил гапларга аралашмасди. Бу киши иштирок этган davраларда аския ва кулги бўлмай, кўпроқ жиддий гаплар айтиларди. Кўпчилик унинг олдида одоб сақлаб ўтирарди. Ҳеч ким «Файзулла Хўжаев» деб мурожаат этмасди. Ҳамма азбаройи ҳурмат қилганидан «Эшон ака» дер эди. Фақат расмий мажлислардагина одамлар унга «Файзулла Хўжаев» деб мурожаат этишарди. Ҳатто айрим кишилар ўз гап-сўзларида Ф. Хўжаев талаффузига ҳам эргашишарди. Мисол учун «Шўролар жумҳурияти»ни Ф. Хўжаевга ўхшатиб талаффуз қилиб: «Шўролар жамҳурияти» дейишарди. 1928 йилларда Ф. Хўжаев ўзининг «Бухоро инқилоби тарихига материаллар» номли китобини чиқарганди. Араб алифбосида босилган бу китоб зиёлилар ўртасида жуда тез тарқаб кетганди.

СОВЕТ ҳокимиятининг дастлабки йилларидан тортиб то ўлимига қадар Абдуллажон Каримов ҳам бутун ҳаётини халқ ва партия хизматига бағишлади. Гражданлар уруши вақтида у раҳбарлик лавозимларида ишлади. Фарғонада босмачиларга қарши курашда фаол иштирок этди. Ўзбекистон Халқ Комиссарлари Совети раисининг биринчи ўринбосари сифатида мамлакат экономикасини ривожлантиришга ўз ҳиссасини қўшди.

А. Каримов рисоладагидай вазмин, ҳамма гапини тарозига солиб гапирадиган, ўзининг бутун борлиғи билан тарбиячи эканлигини кўрсатиб турарди. Ўз устида жуда кўп ишлаган, билимли ва мутолааси зўр киши эди. Мен бирор одамдан унинг ҳақида ёмон гап эшитган эмасман. Ф. Хўжаев қамалгандан сўнг унинг ўрнига Халқ Комиссарлари Совети раислигига сайланган эди. Аммо кўп ўтмай уни ҳам қамоққа олишди.

СУЛТОН Сегизбоев ҳам Совет ҳокимиятининг биринчи кунларидан бошлаб республикамиз ижтимоий-сиёсий ҳаётида актив қатнашган. У партия ва давлат органларида масъул лавозимларда ишлаган. Кейин Москвада Қизил профессура институтида ўқиган. Мутахассислиги бўйича иқтисодчи эди. Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигининг аҳволини яхши биладиган, билимли, русча ва ўзбекчани жуда яхши гапирадиган ташкилотчи ва нотиқ киши эди.

1937 йилнинг кузида С. Сегизбоев Ўзбекистон Халқ Комиссарлари Советининг раислигига тайинланган эди. Ўша пайтларда менинг Тошкентда айрим йиғинларни ўтказишимга тўғри келди. Ана шу мажлисларни бошқариб борганда у кишига сўз бериб, жуда чиройли ва таъсирчан гапирганининг гувоҳи бўлганман. Одамларни қандай қилиб ўзига жалб қилишни жуда яхши биларди—серғайрат ва ташкилотчи эди.

1938 йилнинг ёз бошлари. Тошкентдаги Округ офицерлари уйида Тошкент область партия конференцияси ўтказилаётганди. Мен ҳам делегат сифатида залда ўтиргандим. Сегизбоев эса мажлис президиумида эди. Ана шу ердан уни НКВД раҳбарларидан бири қамоққа олиб чиқиб кетди. Шу тариқа халққа хизмати сингган раҳбар лавозимдаги одамни ҳеч қандай айбсиз ва исботсиз «халқ душмани» деб эълон қилишди. Унинг душманлари ўзларининг бу қилмишлари билан хурсанд бўлишди.

РЕПРЕССИЯГА дучор бўлган ҳамма қурбонларнинг тақдири ҳам шунга ўхшаган эди. Улардан тағин бири — Абдулла Тожиевдир. У Тошкентда туғилиб ўсган. Газеталарда эълон қилинган мақолаларининг мазмунига қараганда ўқимишли, бамаъни зиёли киши эди. Матбуот саҳифаларида кўпроқ Ўзбекистонда маданий қурилиш масалаларига оид мақолалари эълон қилиниб турилларди. Мақолаларининг тагига «Абдулҳай» деб имзо қўярди. Ўша даврдаги газета тахламларини варақлаган бугунги ёш авлод бу имзо кимники эканлигини билмаса ҳам керак.

Ташқи қиёфаси келишган басавлат киши эди. Мен уни 1931 йилда Москвада Миллатлар Советининг секретари бўлиб хизмат қилиб юрганида ҳам кўрган эдим. Кейинчалик у Тошкент шаҳар Советининг раиси, Ўзбекистон Марказий Ижроия Комитети раисининг ўринбосари бўлиб ишлади.

Тўғрисини айтганда, халқимиз орасида шундай кишилар бўлганлигидан, уларни таниганимдан фахрланаман. Чунки ўша пайтлари улардан ҳамма нарсани ўрганишга ҳаракат қилардим. Қайси лавозимда ишлашларидан қатъий назар, улар билан учрашиш халқ учун қийин эмасди. Ахир юқори мансабдаги кишига одамлар ўз дардларини бемалол тўкиб солса, бу унинг учун бахт эмасми?! Афсуски, ҳозирги айрим бюрократлар қабулига ҳар ким ҳам кира олмайди. Кўпгина жойлар берк. Ахир бу — давлат идораларини халқдан ажратиб қўйиш эмасми?

ХОЛМУҲАММАД Охундий — баланд бўйли, қора тўри, савлатидан президентбоп киши эди. У араб, форс, рус ва ўз она тилини жуда пухта эгаллаганди. Бундан ташқари, яхши ёза биладиган, кенг маълумотли зиёли эди. Туркистонда миллий чегараланиш ўтказилмасидан аввал у «Фарғона» газетасида (ўша вақтда Туркистонда ижтимоий-сиёсий ва маданий масалаларга таъсир ўтказиб турадиган илғор газета эди) муҳаррир бўлган. Мазкур газетада навбати билан Х. Охундий, Лутфулла Олимий, Абдулла Раҳмат муҳаррирлик қилишган. Собир Абдулла, Абдулла Қаҳҳор сингари адиблар ҳам ўша одамларнинг ёнида ўсишган.

Х. Охундий жуда маҳоратли публицист эди. Мен унинг муҳим мавзулардаги мақолаларини 1924-25 йиллардан бошлаб ўқий бошлаганман. Мазкур газетада жуда кўп қизиқарли мақолалари чиқиб турарди. Камтар бўлганлиги учун мақолаларига «Х. О. Марғилонли» деб имзо қўярди. Ҳозир эса кўп кишилар газеталарда мақола чиқаришса унинг сарлавҳасидан бошқа қўшимча сарлавҳа ҳам қўйиб, унга «публицистика» деб ёзиб ҳам қўйишади. Бошқача айтганда, мақола мазмунидан кўра ўз имзосига кўпроқ аҳамият беришади. Баъзан йирик қора ҳарфлар билан мақоланинг энг тепасига исм-шарифларини қўйишади. Бизнинг даврда муаллифлар бундай қилишга уялишарди.

Х. Охундий 1931 йилда ВКП(б) Марказий Комитетида матбуот бўлимининг миллий матбуот секторида мудир бўлиб ишларди. Шу вақтда Москвада хизмат қилардим. Баъзан у киши мени чақириб, ўзбек газеталарига обзор ёзиб келишимни топширарди. Х. Охундийнинг ҳар бир топшириғини бажонидил бажарардим. У чақирган пайтларда: «Укам, «Қизил Ўзбекистон» газетасининг мана шу тахламига обзор ёзиб кел, манави темаларга кўпроқ эътибор бер» дерди. Унга жавобим эса: «Хўп, Холмат ака» деб, дарров ишга киришишдан иборат бўларди.

У Москва марказидаги «Восток» кинотеатри жойлашган бинонинг тепасида тўртинчи қаватда истиқомат қиларди. Жуда камтарин яшарди. Бир хонали турар-жойи бўларди. Ошхона эса умумий. Столининг устида дастурхон ҳам бўлмай, унга қуруқ клеёнка солинарди. Чойнак, стакан ва пиёлалари ҳам ҳар хил. Аммо унинг суҳбатидан киши бир олам роҳат оларди, кўп бамаъни гапирарди. Гаплари ихчам ва чиройли бўларди.

Х. Охундийнинг фарзандларидан бири Эркин Охунов — ҳозир республикамизда таниқли рассом, СССР Рассомлар союзининг аъзоси экан. Мен у билан яқинда танишдим.

ЎЗБЕКИСТОНДА партия, давлат ва маданият арбобларидан кўзга кўринганларидан бири — Комилжон Алимовдир. У «Туркистон» ва «Қизил Ўзбекистон» газеталарига муҳаррирлик қилган. Қалами ўткир публицист эди. Агар бирон ерда минбарга чиқиб гапираётганини эшитсангиз, унинг бутун санъати ва билими нотиқликда экан, деб ўйлашингиз мумкин эди. Жуда чиройли ва ихчам гапирарди. Фикрлари жуда ўткир, кишининг миясида мустаҳкам ўрнашиб қоларди. Минбардан гапирганда оппоқ тишлари ҳусн бериб турарди. Жойи келганда кўпчилик ўртасида ишлатиб бўлмайдиган ибораларни ҳам қўллаб юборарди.

Ўша вақтларда босмачилар тўдасининг бошлиғи Иброҳимбек қилмишларини фош этишга бағишланган «Ўрганган кўнгил — ўртанса қўймас» туркум мақолалари «Қизил Ўзбекистон»да босилганди. Кейин у партия ишларида бўлди. Энг охирги марта мен у кишини 1937 йилда Москва Давлат журналистика институтида учратиб суҳбатлашгандим. Шундан сўнг кўп ўтмай унинг ҳам ёстиғини қуритдилар. Алимовлар тўрт оға-ини эдилар. Хусусан, мен уларнинг энг кичиги Лутфулла Алимов билан бирга ўқигандим. Улардан биттаси — Раҳматилла Алимов эса комсомол ишида хизмат қиларди. У ҳам 1937 йилда йўқ қилиб юборилди.

РЕПРЕССИЯ қурбонларидан Муҳиддин Турсунхўжаев ҳам Тошкентда туғилиб ўсган. Совет ҳокимиятининг биринчи кунларидан бошлабоқ (А. Икромовнинг яқин дўсти эди) жамоат ишларида актив қатнашган. Билимли, русча ва ўзбекчани яхши гапирадиган киши эди. У кўпгина партия ва давлат ишларида ҳалол хизмат қилганди. Лекин ўз эҳтиёжи учун пул ёки бойлик тўплаган эмасди.

У киши бир неча йиллар Ўзбекистоннинг Москвадаги вакили бўлиб турди. Ўша пайтлари мен унинг билан кўп мулоқотда бўлардим. Охирги марта Ўзбекистон савдо халқ комиссари эди. У кишини сўнгги бор Тошкент шаҳар партия комитети коридорида учратдим. «Ҳа, Муҳиддин ака, бу ерда нима қилиб юрибсиз?» деб сўрадим. «Ҳа, шу ерга комиссияга чақиришган экан», деди у. Кўринишидан жуда маъюс эди... Шу воқеадан узоқ ўтмай, уни ҳам «халқ душмани» деб эълон қилишди.

Аслида улар халқимизнинг ватанпарвар, серғайрат ва ҳалол фарзандлари эдилар. Уларнинг туҳмат, қонунсизлик ва зўравонлик қурбони бўлиб кетганлиги халқ дилида доғ бўлиб қолди. Тарихимизнинг қатлам-қатлам бўлиб кетган бундай иллатлари вақти келиб мана энди очиляпти. Ҳозирги ва келажак авлод ўзининг яқин ўтмишида содир бўлган, катта ютуқлар пардаси остида кечган бу фожиали воқеа-ҳодисаларни пухта билиши ва улардан сабоқ олиши керак.

ЎЗБЕК зиёлиларининг кўзга кўринган вакилларидан бири — Сотти Ҳусайн эди. Серқирра қобилиятга эга бўлган, қалами ўткир, яхши нотиқ, ўқимишли, ёзувчи, танқидчи, журналист ва серғайрат жамоат арбоби эди. У 1926—1927 йилларда, яъни «Ёш ленинчи»га муҳаррир бўлган кезларида газета редакцияси қошида жуда кўплаб қобилиятли, адабиётга ҳавасманд ёшларни тўплаб, адабий тўгарак тузиб, унга раҳбарлик қилганди. Бу тўгаракка қисқа вақт ичида кўп истеъдодли қаламкашлар йиғилди. Кўп ўтмай ёшларнинг асарларидан жамланган «Кўрмана» мажмуаси чоп этилди. Мана шу тўгаракда биринчилар қаторида таълим олганлардан кейинчалик Миртемир, Юнус Латиф каби таниқли ижодкорлар етишиб чиқдилар. С. Ҳусайн тузган адабий тўгарак Ўзбекистон ёзувчилар ташкилотининг шаклланиши ва ижтимоий ҳаётга фаол аралашувида катта роль ўйнади.

С. Ҳусайн кўнглида кири йўқ, жуда актив журналист эди. У ўзбек адабиёти, тили ва маданий қурилиш муаммоларига тааллуқли жуда кўплаб мақолалар ёзарди. Ўша мақолаларнинг баъзиларига мен ҳам шерик бўлгандим. Жумладан, А. Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи ҳақидаги танқидий ва бадиий таҳлилга бой мақолани ҳам биринчи бўлиб С. Ҳусайн ёзганди. Унинг мазкур мақоласи «Шарқ ҳақиқати» газетасида 1928 йилда бир неча ой давомида чиқиб турган эди.

МЕН БИЛГАН ўзбек зиёлилари ичида энг ажойибларидан биттаси Одил Ғуломовдир. Биз уни «Одилқори ака» дердик. У Тошкент Эски шаҳаридаги маориф уйи партия ташкилотида кўп йиллар котиб бўлиб ишлаганди. Йигирманчи йилларда маорифчиларнинг партия ташкилоти шу ерга жойлашганди. Тошкентдаги ҳамма бошланғич ва ўрта мактабларнинг директор ва ўқитувчилари бу ерга тез-тез келиб туришарди. Мени ҳам партия аъзолигига 1929 йилда мана шу ерда қабул қилишганди.

Ўша вақтларда район миқёсида комсомол ва уларнинг қўшма йиғилишлари тез-тез бўлиб турарди. Масалаларни муҳокама қилишда Тошкент маорифчилари жуда фаол қатнашардилар. У кезларда катта йиғинларда аввалдан белгилаб сўз берилмасди. Ҳар қандай катта сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий масалалар бўйича ўтган докладлар юзасидан хоҳлаган киши музокарага чиқиб, ўзига маъқул гапни айтарди. Музокарага чиққанлар нима тўғрисида ва қанча гапиришини ҳозиргидай чегаралаб қўйишмасди. Бирор нотиқ катта лавозимдаги раҳбар адресига қаттиқроқ танқидий гап айтса, уни дарров тўхтатиш ёки тергаш ҳоллари содир бўлмасди.

Одил Ғуломов — тафаккур доираси кенг, билимли, ақлли-ҳушли, фаросатли, тажрибаси етук, пухта-пишиқ одам эди. Ўша вақтдаги ҳаётимизнинг ўзи бундай кишиларни бутун республикани идора этишга лаёқатли қилиб тайёрлаб қўйган, ҳеч муболағасиз бундай ишлар уларнинг қўлидан келарди. Ўша маориф партия ташкилотида О. Ғуломов каби етук ўзбек зиёлилари анчагина эди. Масалан, Мажид Қодирий, Собиржон Содиқов, Шокиржон Раҳимий ва бошқалар. Хусусан, Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидан тортиб то ўттизинчи йилларгача каттаю-кичик Ш. Раҳимийнинг дарслигини ўқиб савод чиқарган. Ўз вақтида жуда машҳур бўлган «Совға» дарслигининг муаллифи ҳам шу киши эди. Бу дарслик жуда кўп марта қайта-қайта чоп этилганди.

Юқорида номлари келтирилган кишилар ўзбек халқ маданияти арбобларининг илғор вакилларидан эдилар. Ҳозирги авлод уларнинг қонунсизлик қурбони бўлиб кетишганлигини афсусланиб ёдга олиши лозим.

Мухбир: — Шахсга сиғиниш даври ўзбек зиёлиларининг ҳам бирлигига рахна солди. Ўша йилларда А. Қодирий, Чўлпон, Фитрат, У. Носир сингари истеъдодли шоир ва ёзувчиларимизнинг умри хазон бўлди. Уларнинг аччиқ қисмати софдил кишиларни ҳануз ларзага солади. Сизнинг бу воқеалар хусусидаги фикрларингизни билишни истардик.

С. А. — Октябрь инқилоби мамлакатимизда асрлар бўйи давом этиб келган ижтимоий қолоқлик ва сиёсий карахтликка даҳшатли зарба берди. Инқилоб халқ ҳаётини ларзага келтирди. У ижтимоий зулмни парчалаб, меҳнаткашлар оммасига ўзлигини намоён қилиш учун кенг имконият яратди. Шу сабабли халқ онгида ўсиш тезлашди, илм, маданият, санъат ва адабиётга интилиш, ижтимоий ҳаётда актив фаолият кўрсатиш кишилар учун реал ҳодиса бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам тез вақт ичида адабиёт, санъат, маданият ва умуман, ижтимоий ҳаётда ўзини кўрсатган талантлар пайдо бўла бошлади. Афсуски, халқ ичидан чиққан талантларнинг фаолияти шахсий диктатура тарафдорлари бўлган юқори лавозим эгаларини хавотирга соларди. Истеъдодли зиёлиларнинг қиёфасида улар ўзларининг келажакдаги рақибларини кўрдилар. Шунинг учун ҳам халқнинг маънавий жиҳатдан юксалиши бостирилди. Бу ҳодиса мамлакатимизнинг барча ўлкаларида содир бўлди. Айниқса, Ўзбекистонда зиёлиларга қарши кураш бераҳм қирғинга айланиб кетди.

Мана, ўша 1937-1938 йилларда қонунсизлик қурбони бўлган ўзбек зиёлиларининг кўзга кўринган вакилларидан бир нечтаси: Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпон, Отажон Ҳошим, Боту, Маннон Рамз, Шокир Сулаймон, Лутфулла Олимий, Собир Қодирий, Элбек, Абдулла Қамчинбек, Носир Саид, Санжар Сиддиқ, Ҳабиб Қодирий, Наби Қодирий, Мажид Қодирий, Ғулом Зафарий, Ғози Юнус, Ғози Олим, Ҳусан Ғозий, Қаюм Рамазон, Қосим Сорокин, Исо Шарофхўжаев, Зиё Саид, Муҳиддин Усмонов, Зиё Гимодиев, Юнус Латиф...

Бизда иккита Носир Саид ўтган. Биринчиси асли чимкентлик. У маданият ва маориф арбоби бўлган. Унинг ҳақида ўтган йили «Совет Ўзбекистони»да мақола босилди. Мен тўхталмоқчи бўлган Носир Саид эса Қўқонда туғилиб ўсган. Совет ҳокимиятининг дастлабки кунларидан бошлаб қишлоқ Советларида котиб бўлиб, ўзини ёзув ишларида кўрсатган киши эди. У афтидан мадраса тупроғини яхши ялаган кўринар, араб ва форс тилларини жуда пухта биларди. Бундан ташқари, ўткир услубли моҳир сатирик ёзувчи ҳам эди. Ўзбек тилининг заргари эди десам муболаға бўлмайди, чунки ёзган асарларининг тили жуда сайқалланган бўларди. Айниқса, у «Муштум» журналида фаол қатнашарди. «Абутанбал», «Абуваража», «Оттўрвасоқол» деган тахаллуслар билан сатирик ҳикоя ва мақолалари босиларди. Ўзбек зиёлиларига келган қирғин уни ҳам четлаб ўтмади. У 17 йил қамоқда ўтириб келди. У ердан чиқиб келганида саломатлигини йўқотган, зўрға юрадиган бўлиб қолган экан. 60-йилларда бир неча йил у киши билан бирга ишлашдик. Ажабланарли томони шундаки, шунча вақт ер тагида зўрға нафас олиб юрган одам қайтиб келганидан сўнг ҳам ўз қобилияти, фикр-мулоҳазаларидаги мантиқ, равшанлик ва ҳушёрликни жуда яхши сақлаб қолганди.

НАИМ Саид. Бу киши Носир Саиднинг туғишган укаси эди. У ҳам қалами ўткир журналист, таржимон, фаол маданият ходими, кўзга кўринган зиёлилардан эди.

В. И. Ленининг миллий масалага оид мақолалари, доклад ва бошқа фикр-мулоҳазаларини тўплаб китоб қилиб чиқартирган киши — Лутфулла Олимий эди. Китобнинг ҳажми ҳам анчагина салмоқли эди. Унинг номи «Миллият масаласи. Таржимон Л. Олимий. Тошкент — Самарқанд. 1925 йил». Ўзбек тилида араб алифбосида босилганди.

В. И. Ленининг миллий масаладаги ҳамма асарларини 1925 йилдаёқ китобхонларга етказиб бериш, бунинг устига ўзбек тилида... Бу ўша даврда кимларнинг қўлидан келиши мумкин эди? Менимча, бундай ишларни фақат Л. Олимий каби халқимизнинг садоқатли ва билимли фарзандларигина бажариши мумкин эди.

Ёзувчимиз С. Абдулла (марҳум) Л. Олимий билан бирга «Фарғона» газетаси редакциясида бирга ишлашган, шу боисдан уни яхши биларди. Кунлардан бирида мен С. Абдулладан Л. Олимийнинг кейинги тақдири ҳақида суриштирсам, у қамоқ муддатини ўтаб келиб, Наманган атрофидаги колхозлардан бирида қариндошиникида яшаган экан. У ўша ерда вафот этганлигини айтди.

Кўпгина қурбонлар қаторида бедарак кетганлардан бири Ҳабиб Қодирий эди. У Москвада таҳсил олганди. Рус ва ўзбек тилини яхши биларди. Партия раҳбарлик лавозимларида ишлаб юрарди. Ўзбекистон КП Марказий Комитетида бўлим мудири ҳам бўлган эди. Газета ва журналларда унинг сермазмун мақолалари босиларди. Ёзишга моҳир, қобилиятли ёш йигит эди. Ақл-заковати кучли файласуф ҳам эди.

Партия раҳбар ходимлари орасида қурбон бўлганлардан бири Наби Қодирийдир. У 1928—29 йилларда Лениннинг айрим асарларини ўзбек тилига таржима қилиб чиқартирганди. Репрессияга учрашидан аввал Ростов темирйўли сиёсий бўлими бошлиғи бўлиб ишларди. У ўша ёқда қамалиб, дом-дараксиз кетди.

ИСО Шарофхўжаев — ёш ва талантли журналистлардан бири бўлган. Кўп йиллар давомида «Ёш ленинчи» газетасининг муҳаррири бўлиб ишлаган. Охирги пайтлари Ўзбекистон КП Марказий Комитетида матбуот бўлими мудири эди. У ҳам қамоққа олингач, ўша ердан бедарак кетди.

МУҲИДДИН Усмонов—кўп қиррали билимли, камтарин, маориф ходими бўлганди. Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида у Андижонда партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари тузишда фаол қатнашганлардан эди. Бу киши ўзбек совет зиёлиларининг тўнғич авлодидан бўлиб, ёшларга ҳар жиҳатдан намуна бўлиб келганди.

Энг эски ўзбек журналистларидан Зиё Саид ҳам репрессия қурбони бўлди. У жуда кўп матбуот ходимларига устозлик қилганди. Мен ҳам 1929—30 йилларда у киши билан бирга ишлагандим. Ўша пайтлари «Қизил Ўзбекистон» газетасининг масъул секретари эди. Менга жуда кўп топшириқлар бериб турарди. Уларни бажонидил бажарардим, ёзган мақолаларим газета саҳифаларида босиларди.

З. Саид ўша пайтдаёқ «Ўзбек вақтли матбуоти тарихи» китобини ҳам чиқартирганди. Бундан ташқари драматик асарлар ёзарди. У ҳам 37-йилнинг қурбонларидан бўлди. Қамалиб кетгандан кейин қайси асарни ким билан ҳамкорликда ёзган бўлса, унинг шериги шу асар устидаги З. Саиднинг исми-шарифини ўчириб, фақат якка ўзи муаллиф бўлиб олганди. Қирғинлик даврининг даҳшатини қаранг-а! Биргалашиб бир асарни ёзган киши шериги қамалиб кетган бўлса, унинг номини ўчириб, танҳо ўзи муаллиф бўлиб қолган. Кишилар бундай беномусликни ўша пайтда ҳушёрлик ва қаҳрамонлик деб ўйлашган.

Бир куни Кўкчадан трамвайда ўтиб кетаётиб, «Зиё Саид» деган ёзувга кўзим тушиб қолди. Тўсатдан хурсанд бўлиб, кўзимдан ёш чиқиб кетди. Чунки З. Саид билан бирга ишлаганман, уни қаттиқ ҳурмат қилардим. Кишилар номини зўравонлар тарихдан ўчиргани билан у фақат мувақҡат характерга эга бўлар экан. Тарих бориб-бориб кишиларнинг ўзларига муносиб ўрин берар экан. Уни ўз хоҳиш-иродасига бўйсундириш дунёда ҳеч бир зўравонга насиб бўлмаган.

Тошкентдаги Эски шаҳар маорифчилар партия ташкилотида Мажид Қодирий билан тез-тез учрашиб туришимга тўғри келарди. Чунки ҳаммамиз битта партия ташкилотига қарардик. Бу ерда ҳисобда турган зиёлилар ичида у киши савлатли ва салобатлироқлардан биттаси эди. Мажлисларда кўпинча олдинги қаторларда ўтирарди. Ташқи қиёфасининг ўзи кишида маълум даражада хурсандчилик ва ҳурмат уйғотарди. Ўзи ҳам гавдали, қора қош, калласи ҳам анча катта, жуда чиройли кийиниб, инглизча мўйлаб қўйиб юрарди. Йиғилишларда музокарага чиқиб, жуда бамаъни ва намуна бўладиган фикрларни ўртага ташларди. Кўпчилик олдида ўзбек тилида лекция ўқишни ана шундай кишилардан ўрганиш лозим эди. У чинакам маънодаги мураббийлардан эди. Сўзларини қанчалик иштиёқ билан эшитманг, унинг ўзи билимдонлигини кўз-кўз қилишга ҳеч қачон уринмасди, жуда камтарин киши эди. Афсуски, ҳозирги пайтда унга ўхшаган муаллимларни учратиш қийин.

Сталиннинг қонунсизлик сиёсати мана шундай зиёлиларнинг, маданиятимиз учун ҳар тарафлама хизмат қилишга тайёр турган кишиларнинг ҳаётига зомин бўлди, халқни эса ўзининг асл фарзандларидан жудо этди.

Мен бу кишиларни кўрганим-билганим, мулоқотда бўлганим ва қисқача бўлса-да, ҳозирги авлодга ўша инсонларнинг тақдири ҳақида гувоҳлик берганимни ўзим учун хайрли иш деб ҳисоблайман. Қани энди газета ва журналларимиз, телевидение ва радио ўша машъум йилларда шахсга сиғиниш даврининг қурбонлари бўлиб кетган кишиларимиз, ўзбек зиёлиларининг илғор вакиллари ҳақида кўпроқ материаллар беришса — бу ҳозирги авлод учун ибратли сабоқ бўлур эди.

Суҳбатни Р. ҒАНИЕВ олиб борди.

АКС САДО

«Бола бозор-ўчарга ўрганса ёмонми?»

МАҚОЛАСИ ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

ЎРГАНГАНИ МАЪҚУЛ

Болани ҳар бир ишга ва ўқишга ёшлигидан ўргатиб борган яхши. Биринчидан, ўзи пишиб боради, ота-онасига катта ёрдами тегади. Вақти зиқ деҳқонлар учун ундан ҳам яхши. Айниқса, катталар бемор бўлиб қолганда болаларнинг савдо-сотиқ ишларига ёрдами кераклигини кўпчилик билавермайди.

Шу жиҳатдан «Бола бозор-ўчарга ўрганса ёмонми?» мақоласи менга маъқул бўлди. Айни пайтда бекорчи болалар ҳам йўқ эмас. Бозорда фақат пул топиш мақсадида санғиб юради. Шуларни тартибга солиш керак. Бозор маъмурияти ва баъзи бир милиция ходимлари уларни кўрмай, ота-онасига у-бу деҳқончилик ҳосилини сотишда кўмаклашаётган деҳқон фарзандига тинчлик беришмайди. Энг муҳими интизомни бузмаган ҳолда савдо-сотиқ қилишсин.

И. ҚОСИМОВ.

ЎҚИБ ЭСИМГА ТУШДИ

МАҚОЛАНИ ўқиб бир воқеа ёдимга тушди. Раҳматиллланинг томорқасидаги плёнка остидаги картошка пишиб етилди. Отаси Одил ака уни ковлаб эртага бозорга олиб бораман деб турганда бетоб бўлиб касалхонага тушиб қолди. Онаси билан Раҳматилла бозорга боришди.

Бироз ўтгач онаси — сен картошкани сотиб тур, ўғлим, бориб дадангдан хабар олай, тезда келаман деб кетди. Она кетиши билан сал ўтмай орган ходимлари Раҳматиллани пунктга етаклашди. Бир қоп картошкани ҳам олиб кетишди. Уйга эса кеч-қурун жавоб беришди. Эртасига Раҳматилланинг 8-синфда ўқиши ҳақида мактабдан, яшаши тўғрисида маҳалладан, отаси касаллиги ҳақида врачдан справкалар олиниб орган ходимларига топширишди. Бир ҳафтадан кейин бир қоп картошкани олиб келишди. Унгача янги картошка сўлиб сифатини йўқотди. Маълумки, қишлоқда ўсган бола албатта ота-онасига ёрдам беради. Унинг бўш вақти кам бўлади. Чунки мактабдан келиб дарс тайёрлагандан сўнг ўз томорқасида ишлаши керак. Етилган маҳсулотни менимча 14—16 ёшдаги ўсмир сотиб ота-онасига ёрдам берса албатта фойдадан ҳоли бўлмасди. Бу ишни дарсдан сўнг ва дам олиш кунлари бажарса, нур устига нур бўлади. Албатта буни ота-она доим текшириб, сотилган нарсанинг пулини ҳисоблаб-олиши шарт. Лекин бу ишлар боланинг ўқишига таъсир қилмаслиги керак.

Ўлмас КАРИМОВ,
Калинин райони.

ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ

«Бола бозор-ўчарга ўрганса ёмонми?» мақоласини ҳам, ундан кейин берилган мулоҳазаларни ҳам ўқиб чиқдим. Ўзим пахтачилик бригадаси бошлиғиман. Турмуш ўртоғим колхозчи. Оиламизда тўртта фарзанд бор. Эр-хотин ойлик маошимиз 200 сўм атрофида. Пахтачиликда шундайки, бирор кун ишдан қолиш керак эмас. Ҳаттоки байрам кунлари ҳам даладамиз. Имкониятимиз йўқлигидан бозор ишлари билан 11 ёшли ўғилчамиз шуғулланади. У пишиқ-пухта. Савдо қилишга ўрганди. Лекин ўқиши ёмон эмас. Шунинг учун бозорчи бола аҳлоқи бузилиб кетади деган фикрга қўшилмайман. Меҳнаткаш оилада ўсган фарзанд бузилмайди. У қийинчиликларни кўриб, ота-онасининг рўзғорда учма-уч яшаётганлигини билиб, шунга қараб қадам босади. Болаларнинг бозор-ўчарни ўрганишлари тарафдориман.

Ҳ. РУСТАМОВ,
Бўка райони.

БЕМАЛОЛ «БОЗОРЧИ»
БЎЛАВЕРСИН

«Тошкент ҳақиқати» газетасида босилган «Бола бозор-ўчарга ўрганса ёмонми?» мақоласини ўқиб чиқиб хаёлга толдим. Нима учун ота-онасига бозорда ёрдамлашган ёки ўзи мустақил маҳсулот олиб борган болани дарҳол бузилиб кетадига чиқариш керак. Мана мен болалигимда олма, олча, ўрик, ёнғоқ сотганман. Ўша вақтларда 7—8 синфларда ўқирдим. 1 сўм пулни ҳам ўзимга олмасдан ота-онамга берар эдим. Онам бу пулларга бизларга кийим-кечак, китоб, қалам-дафтар олиб берар эдилар. Ҳозир беш фарзанднинг отасиман. Болалар уни-буни олиб беринг деб хархаша қилишади. Аммо улар меҳнатга қарашишса ҳам, бозор-ўчарда актив қатнашишмайди. Бунга афсусланаман. Тирикчиликка ўрганишмаяпти деб гоҳида койийман. Болалигимда бозорда ота-онамга у бу нарсани сотишда кўмаклашган бўлсам, ёмон одам бўлиб қолмадим-ку.

Р. САИДҚУЛОВ,
педагог, Бўка райони.

16 ЁШГА ТЎЛГАЧ...

Мен шундай фикрдаман. Газетада кўтарилган тема жуда долзарб ва ҳаётий. Шунинг учун ҳам кўпчилик актиз муҳокама қилаяпти. Газетхонлар фикрлари билан ҳам танишиб чиқдим. Уларга қўшиламан. Лекин бола бозорда бўлганида ёнида албатта, битта катта одам ҳам турса яхши бўларди, деган фикрдаман. Бир марта ўғлим бозорда маҳсулотни ўзи сотаётганида милиционерлар олиб кетиб қолишди. Борсам милиция идорасида у йиғламсираб ўтирибди. Тилхат бериб олиб келдим. Бундай кўнгилсизликдан кейин ўзини мустақил сотишга қўймаяпман. Лекин сотган пайтларида ишни эплагани, пулга хиёнат қилмаганлигининг гувоҳиман. Шунинг учун болаларга 16 ёшидан бозорда у-бу маҳсулотни сотишга рухсат берилса деган ниятдаман.

С. ЙЎЛДОШЕВА,
Янгийўл районидаги Ҳ. Турсунқулов номли колхоз.

ХАВОТИРГА ЎРИН ЙЎҚ

Агар кексалар билан суҳбатлашиб қолсангиз, болалигида оғир ишларда ишлаганлигини, бозорларда маҳсулотлар сотганлигини, бошқа юмушларни бажарганлигини сўзлаб беришади. Уларнинг кўплари пиру-бадавлат оила бошлиқлари. Бировнинг ҳақига хиёнат қилмаган, етим-есирнинг бошини силаган одамлар. Отахонларга ҳозирги болаларнинг бозор-ўчарга аралашуви тўғрисида гап очганимда «тайёрини еб ўрганганидан кўра бозор ҳам меҳнат, шуғуллансин, лекин ўқишини қолдирмасин» деган сўзларни таъкидладилар.

Ўзим ҳам шу фикрдаман. Болалар экономикага ўрганишсин. Мақолада таъкидланганидек, бир сўмни қандай қилиб топилаётгани-ю қандай қилиб сарфланаётганини билган бола ота-онасига қайишади, бўлар-бўлмасга уни олиб бер, буни олиб бер деб хархаша қилавермайди. Рўзғор қийинчиликларини ҳис этади. Болани бозорда савдо қилишига агар у чин-дан ҳам катталар назоратида бўлса, қарши эмасман.

С. СУЛТОНОВ,
Тошкент шаҳридаги 70-мактаб ўқитувчиси.

Шунингдек, редакцияга Чиноз районидан хат йўллаган О. ҚЎШКАРОВ, Янгийўл районидан ўз фикрларини билдирган С. РЎЗМЕТОВ, Тошкент шаҳрининг Киров районидан мактуб ёзган С. ОТАЖОНОВАЛАР ҳам болаларнинг бозорда мустақил савдо қилишлари тўғри бўларди деган мулоҳазаларни билдиришган.

Чирчиқдан редакцияга хат юборган Самад Ҳайитов ўз мақоласини «Бозор ва бола» деб атабди. У материалида бозордан маҳсулот харид қилган ёки оила томорқасида етишган маҳсулотни бозорда сотган болалар катталар назоратида бўлса ҳеч қачон аҳлоқий нормалардан четга чиқмайди, балки ўз хонадонига моддий, маънавий ҳамда иқтисодий ёрдам беради деган фикрни билдирган. Унинг мулоҳазасида ота-онасига бозор-ўчарда кўмаклашмайдиган бекорчи бола гиёҳванд, аҳлоқи бузуқ бўлиб қолиши ҳеч гап эмас деган маъно ҳам бор.

РЕДАКЦИЯДАН:

Газетхонларнинг хатлари юзасидан редакция олдин ҳам ўз мулоҳазасини айтган эди. Биз ҳамон ўша фикрдамиз. 14—16 ёшли болаларнинг бозорда мустақил савдо қилишлари ёки қилмасликлари тўғрисида расмий фармойиш бермоқчи эмасмиз. Аммо кўпчилик газетхонлар катталарнинг назоратида бўлган болалар ўз томорқаларида етиштирилган маҳсулотларни бемалол бозорда сотишда ота-оналарига кўмаклашишсин деган фикрлар бугунги ҳаётий тақозодан узоқ эмас. Агар бола бозорга ота-онаси билан бирга келиб, унга ёрдамлашар экан, бу билан турмушни ўрганиб боради. Газетхонлар мактубларида айтилганидек, топилаётган бир сўмнинг қадрига етади. Шу муносабат билан бизга боланинг бозор-ўчарда иштирок этиш-этмаслиги тўғрисида хат йўллаган Зуҳра ТОШПЎЛАТОВА ана шу мулоҳазалардан ўзига тўғри хулоса чиқариб олар деган умиддамиз.

ШИФОКОР МАСЛАҲАТИ

ГРИПП ХУРУЖИДАН САҚЛАНИНГ

БУ ЙИЛ тез тарқалаётган грипп касаллиги хавфли ва юқумлидир. Бу хасталик билан оғриган бемор дастлаб ўзини лоҳас ҳис қилади, боши оғрийди, бадани увишиб, титраб-қақшайди, оёқ-қўл бўғинлари зирқирайди. Танасида ҳорғинлик хусусияти пайдо бўлади ва тезда ҳарорат кўтарилади. Қорин оғриғи, йўтал ҳам қийнайди, одам бот-бот терлайдиган бўлиб қолади. Кишида шундай ҳолат бошланиши билан дарҳол уйда ётиб, поликлиникадан шифокор чақиртириши, врач кўргазмаси бўйича дори-дармонларни истеъмол қилиши керак.

Доктор назоратида бўлган беморлар тез тузалиб кетадилар ва грипп касаллигининг асоратидан халос бўладилар. Акс ҳолда дори-дармонларни билиб-билмай ичган беморлар организмида оғир сурункали асоратлар қолиши мумкин.

Масалан, бундай ҳолларда қулоқ оғриғи, сурункали бош оғриғи, нафас йўлларининг яллиғланиши, астма касалликлари пайдо бўлиши мумкин. Ҳатто ошқозон-ичак касаллиги, буйрак ва жигарнинг хасталаниши ҳам ҳеч гап эмас.

Ана шундай мушкулликлардан ҳалос бўлиш, уларнинг олдини олиш ва умуман гриппни тезроқ даволаш мақсадида республика дорихоналар бош бошқармаси соғлиқни сақлаш муассасалари билан биргаликда барча зарур чораларни кўрмоқдалар. Дорихоналарда грипп касаллигига қарши дори-дармонлар рецептли ва рецептсиз турларга ажратилиб сотилмоқда. Беморларга қулайлик яратиш мақсадида улар учун ана шундай дорилар аниқ кўрсатиб қўйилган пештахта мавжуд. Гриппга чалинганлар рецептсиз бериладиган дориларни дорихона ходимлари маслаҳати билан истеъмол қилсалар ҳам бўлади. Улар «Антигриппин» порошогининг аралашмасини аскорбиң кислотаси порошоги билан бирга қўшиб, истеъмол қилишлари мумкин. Кальций хлор эритмасининг 5—10 процентли суюқлигидан ёш болаларга бир чой қошиқдан, катталарга эса бир ош қошиқдан уч марта ичириб турилса, хасталик енгиллашиб боради. Худди шунингдек, йўтал учун термопсис ва алтей порошокларидан тайёрланган ҳар хил таркибдаги аралашмалар ёрдам беради.

Ҳозирги кунда дорихоналар залларида «Мудир қабули» столи ҳам ташкил этилган. Бунда беморлар ўзларини қизиқтирган ҳар хил саволларга бевосита мудирдан жавоб оладилар. Унга ўз таклиф ва истакларини билдирадилар.

Дорихоналарда анча сероб бўлиб қолган турли микробларга қарши ишлатиладиган хлорамин, хлор порошоги, гипохлорид кальций порошоклари грипп билан оғриган беморларнинг идиш-товоқларини, сочиқларини ва кийим-бошларини ювишда қўл келишини унутмаслик керак. Шундай аралашмалар билан уй атрофларини, дераза, эшик бандларини ҳам вақти-вақти билан ҳўллаб артиб туриш бу касалликнинг бошқаларга юқмаслигида энг муҳим воситадир.

У. ПЎЛАТОВ,
шифокор.

ТОПИШМОҚЛАР

Олсам уни ўнг қўлга,
Дарҳол тушар оқ йўлга.

Ҳиди йўқ, тутундай учади,
Ер юзини бутунлай қучади.

Булут унинг онаси,
Ерга тушар боласи.

Қор ёғса, игна санчар,
Нур ёғса, дарров қочар.

Юк ортишда толмайди ҳеч,
Уй қуришда банд эрта—кеч.

К. МИРЗАРАСУЛОВА.

Суратда: Тошкентдаги Островский номли пионерлар саройидаги доирачилар ансамблининг бир группаси.
Р. Альбеков фотоси.

ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

Душанба, 30 январь

✦ МТ-I

7.00 «120 минут». 9.05 Болалар учун фильм. 10.20 Ҳайвонот оламида. 11.20 Янгиликлар. 11.30 Танишинг — Бечора Йорик телеочерк. 11.55 Ҳужжатли фильмлар. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Сайловлар олдидан. 16.25 Ҳужжатли фильмлар. 17.15 Рус тили. 17.45 Болалар соати. 18.45 ХХР: ислоҳотнинг ўн йили. 19.15 Автопортрет. 20.00 Кинопанорама. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Л. Толстой. «Тирик мурда». Фильм-спектакль. (23.25). Дунё воқеалари.

✦ МТ-II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Тарих. 10.05 Итальян тили. 11.05 Физика. 11.35, 12.35. Музика. 12.05 Рус тили. 13.05 Мактаб вальси. Бадиий фильм. 14.40 Янгиликлар. 14.50 Ҳужжатли фильмлар. 17.35 Янгиликлар. 17.45 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 18.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 19.45 Бокс. СССР чемпионати. 20.30 Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Бокс. СССР чемпионати. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Йигит ҳамиша йигитда. Бадиий фильм. 23.40 «Юрмала-89». 24.00 Янгиликлар.

✦ ЎзТВ

16.45 Ботаника. 17.15 Телефильм. 17.25 Техника ижодиёти мактаби. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Ёшлик студияси кўрсатади. 19.00 Мультфильм. 19.15 Хўжалик ҳисоби мактаби. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Қардош халқлар иттифоқи.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30 Илмий-оммабоп фильм. 20.15 Инсон ва қонун. 21.15 Оқшом эртаклари. 21.30 ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

Сешанба, 31 январь

✦ МТ-I

7.00 «120 минут». 9.05 «Христофор Колумб». Бадиий фильм, 1-серия. 10.45 Янгиликлар. 10.55 «Шундай бўлган... бўлганди...» 11.10 Болалар соати. 12.10 Ф. Шуберт. 4-симфония. 12.45 Инсон. Ер. Коинот. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Қайта қуриш прожектори. 16.25 Концерт. 17.00 Ҳужжатли фильмлар. 17.40 Концерт. 18.30 Ҳокимият — Советларга. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Концерт. 19.50 «Христофор Колумб». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 «Время». 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Бадиий-публицистик программа. 23.45 Дунё воқеалари. 24.00 Ҳужжатли фильм.

✦ МТ-II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35. Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 10.05 Француз тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35, 12.35 Музика. 12.05 Француз тили. 13.05 Ритмик гимнастика. 13.35 Янгиликлар. 13.45 «Офицерлар». Бадиий фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 Йигит ҳамиша йигитда. Бадиий фильм. 19.10 Мультфильм. 19.30 Ритмик гимнастика. 20.00 Тонгги почта. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.50 Ҳужжатли фильм. 21.10 «Юрмала-89». 21.30 «Время». 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Ҳужжатли фильмлар. 23.20 Тўпли хоккей. СССР—Швеция терма командалари. (00.10) Янгиликлар.

✦ ЎзТВ

17.00 Телефильм. 17.30 Рус адабиёти. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Ёшлик студияси кўрсатади. 19.30 Сиёсий ва иқтисодий билимлар — қайта қуриш ишига. 20.00 Ахборот. 20.15 Сайловлар олдидан. 20.30 Ахборот. 20.50 Езувчи ва замон. 21.30 «Время». 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 Концерт. 23.15 Футбол чорраҳаларида.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 Ярим соат классик куйлар янграйди. 20.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 20.35 Телефильм. 20.50 Рус тили ва адабиёти ўқитувчиларини тайёрлаш муаммолари. 21.30 ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Чоршанба, 1 февраль

✦ МТ-I

7.00 «120 минут». 9.05 «Христофор Колумб». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 11.55 Янгиликлар. 12.05 Музикали эртак. 12.55 Саёҳатчилар клуби. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Сайловлар олдидан. 16.20 «Цирк келди». Бадиий фильм. 1-серия. 17.25 Музикали хазина. 17.45 Болалар соати. 18.45 Шимол тароналари. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Миллатлараро муносабатлар: тарихий тажриба ва муаммолар. 20.15 «Христофор Колумб». Бадиий фильм, 2-серия. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 Резонанс. 23.30 Ҳужжатли фильм. 00.10 Дунё воқеалари.

✦ МТ-II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Ҳужжатли фильм. 9.45, 10.35 Табиатшунослик. 10.05 Немис тили. 10.55 Илмий-оммабоп фильм. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35, 12.35. Тарих. 12.05 Немис тили. 13.05 Йигит ҳамиша йигитда. Бадиий фильм. 14.30, 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 1-серия. 19.00 Образ. 20.15 Концерт. 20.30 Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.50 Ҳужжатли фильм. 21.10 «Юрмала-89». 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Қумликлардаги узундан-узоқ йўл». Бадиий фильм. 1-серия. 23.30 Хоккей. «Крылья Советов» — «Динамо» (Москва). Танаффус пайтида Янгиликлар.

✦ ЎзТВ

15.30 Телефильм. 15.55 «Ўлмас гарнизон». Бадиий фильм. 17.30 Химия. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Ўзбек тилини ўрганамиз. 18.45 Мунаққид. 19.30 «Фабрика бор. Кадрларчи?» 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Сайловлар олдидан. 22.15 «Виждон азоби». Бадиий фильм. 23.35 «Тошкент» студияси кўрсатади.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 Телефильм. 20.05 Инсон ва замин. 21.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15 Оқшом эртаклари. 21.30 ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Пайшанба, 2 февраль

✦ МТ-I

7.00 «120 минут». 9.05 «Христофор Колумб». Бадиий фильм, 2 ва 3-сериялар. 11.45 Янгиликлар. 11.55 Болалар соати. 12.55 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 «Цирк келди». Бадиий фильм. 2-серия. 17.35 Ҳужжатли фильм. 17.55. ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.40 Концерт. 19.20 Дунё воқеалари. 19.55 Мультфильм. 19.45 Ҳокимият — Советларга. 20.05 «Христофор Колумб». Бадиий фильм, 3-серия. 21.30 «Время». 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 В. Гаврилин. Анюта. Спектакль. 00.05 Дунё воқеалари. 00.20 Мультфильм.

✦ МТ-II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.45, 10.45 Табиатшунослик. 10.05 Испан тили. 10.55 Ҳужжатли фильм. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35, 12.35. Биология. 12.05 Испан тили. 13.05 «Қумликлардаги узундан-узоқ йўл». Бадиий фильм, 1-серия. 14.20, 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Қумликлардаги узундан-узоқ йўл». Бадиий фильм, 2-серия. 19.00 Концерт. 19.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 20.30 Тунингиз ҳайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.50 Ҳужжатли фильм. 21.10 «Юрмала-89». 21.30 «Время». 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Қумликлардаги узундан узоқ йўл». Бадиий фильм, 2-серия. 23.30 Тўпли хоккей. АҚШ—СССР терма командалари. (00.20). Янгиликлар.

✦ ЎзТВ

15.30 Телефильмлар. 16.15 «Холодильникда кимдир бор». Бадиий фильм. 17.30 Биология. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильм. 18.30 Замон ва маросимлар. 19.15 Агросаноат: тажриба ва муаммолар. 19.45 Ёшлик студияси кўрсатади. 20.00 Ахборот. 20.20 Ҳужжатли фильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Ёшлар, фильмлар муаммолар». 23.15 Телефильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 «Қизжибек». Бадиий фильм. 1-серия. 20.50 Реклама. 21.00 «Шаҳар юмушлари ва муаммолари». 21.30 ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

Жума, 3 февраль

✦ МТ-I

7.00 «120 минут». 9.05 «Христофор Колумб». Бадиий фильм. 3—4-сериялар. 11.35 Янгиликлар. 11.45 Бадиий-публицистик программа. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Сайловлар олдидан. 16.20 «Цирк келди». Бадиий фильм. 3-серия. 17.25 Фильм-концерт. 17.55 Юқори синф ўқувчилари учун адабий ўйин. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Фалсафий суҳбатлар. 20.15 Шеърият лаҳзалари. 20.20 «Христофор Колумб». Бадиий фильм. 4-серия. 21.30 «Время». 22.00 Сайловлар олдидан. 22.10 Шундай бўлган.... бўлганди. 22.25 Нигоҳ. 23.55 Тео Адам таклиф этади.

✦ МТ-II

9.00 Гимнастика. 9.15 Объективда — жониворлар. 9.35, 10.35 География. 10.05 Инглиз тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35, 12.35. Тарих. 12.05 Инглиз тили. 13.05 Ритмик гимнастика. 13.35 «Қумликлардаги узундан-узоқ йўл». Бадиий фильм. 2-серия. 14.50 ва 17.35 Янгиликлар. 17.45 Фестиваль экрани. 18.45 Ритмик гимнастика. 19.15 Телевизион музикали абонемент. 20.20 Ҳужжатли фильм. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 «Канкляй янграйди, янграйди». 21.30 «Время». 22.00 Сайловлар олдидан. 22.10 «Иллюзион». Бадиий фильм. 23.40 Тўпли хоккей.

✦ ЎзТВ

15.30 Боку этюдлари. 16.00 «Жиноят қидирув бўлими бошлиғининг ҳаётидан». Бадиий фильм. 17.35 Болалар учун фильм-концерт. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Болалар учун фильм. 18.30 Ижод саҳифалари. 19.30 Чет эллик меҳмонлар Ўзбекистон ҳақида. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 «Время». 22.10 Адабиёт музейи заллари бўйлаб.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35 «Қизжибек». Бадиий фильм. 2-серия. 20.50 Телефильм. 21.05 «Пульс» информацион кўрсатув. 21.15 Оқшом эртаклари. 21.30 Душанба кўрсатади.

Шанба, 4 февраль

✦ МТ-I

7.00 «120 минут». 9.05 «Христофор Колумб». Бадиий фильм. 4-серия. 10.15 Уй академияси. 10.45 Шри Ланка ўтмишда ва бугунги кунда. 11.25 Умринг боқий бўлсин, Ер! 12.25 Социализм мамлакатларида. 12.55 Фильм-концерт. 13.30 Қадимий халқ ўйинларининг тикланиши ҳақида. 14.00 Қайта қуриш ва маданият. 15.30 Мўъжизасиз мўъжизалар. 16.30 Ҳужжатли фильм. 16.55 Мультфильмлар. 17.15 Дунё воқеалари. 17.30 Концерт. 18.25 Халқаро панорама. 19.25 «Қасос». Бадиий фильм. 1—2-серия. 21.30 «Время». 22.05 Катталар учун мультфильмлар. 22.35 Совет эстрадаси пешқадамлари. 00.20 Янгиликлар.

✦ МТ-II

9.00 Гимнастика. 9.15 Қишлоқ янгиликлари. 10.15 Духовой оркестр чалади. 10.45 Ўтмишга назар ташлаб. 12.00 «Гаградаги қиш оқшоми». Бадиий фильм. 13.25 «Интизорлик». Музикали композиция. 13.55 Теннис. 14.55 Ҳужжатли фильмлар. 15.40 Кулги кечаси. 17.10 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. 17.55 «Мартин XIII». Телевизион бадиий фильм. 19.25 Мультфильм. 19.45. ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.50 Баскетбол. 21.30 «Время». 22.05 Мамлакат театрлари намойиш этади. 00.20 Теннис.

✦ ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Шанба экрани. 10.40 «Ягона йўл». Бадиий фильм. 12.15 Ҳовлимиздаги стадион. 12.45 Театр ва замон. 13.35 Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 14.15 Дала ҳовли юмушлари. 14.45 Ёшлик. 15.15 Йигит бўлиб туғилмайдилар. 18.00 Болалар учун фильм. 19.30 Замондошимизнинг ижтимоий портрети. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 «Ахборот». 20.50 Музикали программа. 21.30 «Время». 22.05 «Отелло» спектакли.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

18.00 ДУШАНБА КЎРСАТАДИ.

Якшанба, 5 февраль

✦ МТ-I

8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 «Спортлото» тиражи. 9.30 Мультклас. 10.00 «Будильник». 10.30 Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 11.30 Тонгги почта. 12.00 Оламга саёҳат. 13.00 Эртак ҳузурида меҳмонда. 13.55 Р. Шуман. 1-ля минор сонатаси. 14.15 Рассом устахонасида. 14.30 Музикали киоск. 15.00 «Здоровье». 15.45 Ҳужжатли фильм. 16.00 Концерт. 16.30 Киноафиша. 17.30 Қишлоқ янгиликлари. 18.30 Халқаро панорама. 19.05 Мультфильм. 20.15 «Робинзонлада ёки менинг инглиз бобом». Бадиий фильм. 21.30 «Время». 22.00 Салом доктор! 22.20 Замондош хотин-қизлар. 23.35 Янгиликлар. 23.40 Оммабоп куйлар янгиликлари.

✦ МТ-II

9.00 Зарядкага сафланинг. 9.15 «Авлиё Сергий». Бадиий фильм. 10.45 Концерт. 11.30 «Ойна-88». 12.45 Даврани кенгроқ олинг. 15.15 Ҳужжатли фильм. 15.45 Концерт. 15.55 Тўпли хоккей. 17.50 Бизнинг фондимиздан. 18.30 Фидойи шахслар. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Ҳужжатли фильм. 21.15 Виолончель учун ре минор сонатаси. 21.30 «Время». 22.05 Салом доктор! 22.20 Дўстларимиз экрани. 23.45 Тўпли хоккей.

✦ ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Оила даврасида. 10.30 Биргаликда куйлаймиз. 10.55 Сиз севган қаҳрамонлар. 11.55 Музикали программа. 13.40 Бир актёр театри. 14.10 «Ёшлик». 15.45 Реклама. 18.05 Болалар учун фильмлар. 18.30 Санъат ғунчалари. 19.00 «Ташмачилар». 19.20 Сиҳат-саломатлик. 20.00 Ахборот. 20.20 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Дам олиш программаси. 21.30 «Время». 22.05 «Қора ва оқ афсунгарлик». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

16.00 ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ.

ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

ЯҚИНДА тошкентлик бир гуруҳ саёҳат ишқибозлари Болгарияда бўлишди. Ўн беш кунлик сафар давомида улар София, Пловдив, Чирпан, Стара-Загора, Шипка, Габрово, Велико Тирново, Ловчи, Плевен сингари шаҳарларни томоша қилишиб, болгарияликларнинг ўзига хос урф-одатлари, турмуш тарзи, маданият ва санъати билан танишдилар.

Мамлакат пойтахти Софиядаги Георгий Димитров мавзолейи, тарих музейи ва шаҳардаги бошқа меъморчилик ёдгорликлари уларда катта таассурот қолдирди. Айниқса, Габроводаги «Сатира ва юмор уйи» меҳмонларда катта қизиқиш уйғотди. Бу ерда 8 та зал бўлиб, уларнинг ҳар бири дунёнинг турли бурчакларидан келтирилган фотосуратлар, ҳажвий расмлар, қизиқарли рангтасвир асарлари ва ҳайкалчалар билан безатилган. Шундай қилиб, ўзбекистонлик саёҳат ишқибозлари Болгария шаҳарлари билан танишиш давомида жаҳонга машҳур габроволикларнинг хандаларидан ҳам баҳраманд бўлишди.

Саёҳатчилар сафида бўлган таниқли комик Ш. Ғозиев кулги ихлосмандлари эътиборига Габрово хандаларидан ҳавола этади.

БОЛГАРИЯНИНГ КУЛГИ КОШОНАСИДА

ГАБРОВОЛИКЛАР ҲАҚИДА НИМАЛАР ДЕЙИШАДИ!

✦ Габроволиклар кинотеатрга билетни энг арзон нархда олдинги қаторга оладилар. Залдаги чироқ ўчганидан сўнг эса улар охирги қаторларга ўтиб олишади.

✦ Хотинларига ҳар замонда бир қути упа олиб берадилар. Кейин унга кўп вақтга етсин, деб, тез-тез ун қўшиб турадилар.

✦ Улар мушукларининг думини кесиб қўядилар, қишда у ҳовлидан уйга кирадими ёки чиқадими, бундан қатъий назар, эшик тез очилиб-ёпилсин-у, ичкаридаги иссиқ ташқарига чиқиб кетмасин, дейишади.

✦ Якшанба кунлари кўпчилик бўлиб оёқларига жундан тўқилган шиппак кийиб рақсга тушадилар: Қўшни Севливо шаҳридан келаётган музикани яхши эшитиш учун шундай қилишади.

✦ Соатлари фойдасиз ишлаб, механизми бузилмаслиги учун кечаси уни тўхтатиб қўядилар.

✦ Ёғочдан мабодо бирор нарса ясасалар, ундан чиққан пайрахаларни ташлаб юбормайдилар, уларни отга берадилар ва унга яшил рангли кўзойнак тақиб қўядилар. Ана шунда от майса еяпман, деб ўйлар экан.

✦ Ўрдак очириб олайлик деб лайлакка ўрдакнинг тухумини бостиришади. Шунинг учун Габровода лайлак йўқ.

✦ Улар жуда нимжон ва озғин қизларга уйланадилар, чунки хотин уйда кичкина жойни эгаллайди, кўйлак тиктирганида ҳам унга жуда кам мато кетади, деб ҳисоблашади.

✦ Товуқлар тонг отибди, деб яна тухум қўйиши учун товуқхонага кечаси катта лампа ёқиб қўядилар.

✦ Сигарет қолдиғидан қайта фойдаланиш учун уни гугурт қутига солиб қўядилар.

✦ Бирор нарса харид қилишса текинга ўқиш учун янги газетага ўраб беришларини илтимос қиладилар.

✦ Улар біровни чойга таклиф этишса, меҳмоннинг сариёғни кесиб олиши қийин бўлсин, деб пичоқни қиздириб қўйишади.

✦ Габроволиклар печка мўрисини тозалашга пул тўламаслик мақсадида мушукнинг думига ёниб турган газета боғлаб мўрига қўйиб юборишади.

✦ Нарда ўйнашни бошлашдан олдин, ютқазган одам тўлайди, деб кофе тайёрлашни буюрадилар.

ГАБРОВО ХАНДАЛАРИ

ПУЛНИ ТЕЖАШ

АВТОБУС орқасидан халлослаб югуриб кетаётган боладан сўрашди:

— Нега автобусга чиқиш ўрнига унинг орқасидан югуриб кетаяпсан?

— Ахир мен беш тийинимни тежаяпман-да.

— Эҳ, нодон, ундай бўлса такси орқасидан чопмайсанми, уч сўм тежаган бўлардинг.

ИШОНЧЛИ ОДАМ

ЁШ БОЛА бобосидан сўради:

— Бобожон, оғзингизда битта ҳам тишингиз йўғ-а?

— Ҳа, болам, тишимнинг ҳаммаси тушиб кетган.

— Битта ҳам қолмаганми?

— Битта ҳам...

— Ундай бўлса, манави колбаса билан нонимни ушлаб туринг, мен болалар билан ўйнаб келаман.

ТЕКИН МАСЛАҲАТ

ГАБРОВОЛИК кўчада кетаётиб таниш докторини учратиб қолди ва ундан текин маслаҳат олиш учун сўради:

— Доктор, агар сиз шамоллаб қолсангиз нима қиласиз?

— Акса ураман, йўталаман, — жавоб берди доктор.

ХОТИНИМНИНГ НАВБАТИ

БИР ЙИГИТ дўстидан сўради:

— Қўлингдаги никоҳ узугинг қани?

— Бу ҳафта тақиб юриш — хотинимнинг навбати.

РЕСТОРАНДАГИ СУҲБАТ

ГАБРОВОЛИК хўранда:

— Официант, стол тагига ўн тийиним тушиб кетди. Уни агар топсанг, менга қайтариб бер, мабодо топмасанг, майли, у сенга чойчақа бўлақолсин.

АРЗОН СУТ

ЮЗ ЁШЛАРДАН ошган габроволик чўпондан интервью олиш учун келган журналист сўради:

— Бобо, қанақа сут ичасиз: қўй ёки эчкининг сутиданми?

— Қайси арзон бўлса ўшандан, ўғлим! — жавоб берди қария.

АЛДАШ

ГАБРОВОЛИК эски меҳмонхонадан жой олди. Кечаси уни қандала чақавериб безовта қилди. Шунда у ўрнидан туриб чироқни ёқдида, эшикни очди, бир-икки қадам қўйгандек оёғини полга тап-тап урди. Кейин жойига кириб ётди. Хонадаги шериги ҳайрон бўлиб, нима қилаётганини сўраганда, у жавоб қайтарди:

— Тс-с!.. Тахта қуртини алдаяпман, энди у мени кетиб қолди деб ўйлайди.

САВДОЛАШИШ

ҚАЕРДАНДИР келган меҳмон Габровода тўхтади ва кичкина дўкондан ўзига эсдалик учун бironta сувенир сотиб олмоқчи бўлди. У ўзи танлаган нарсанинг баҳосини сўради ва пулини тўлаб кета бошлади.

— Э, тўхта, — деди унга сотувчи, — пулингни қайтариб олгин-да, менинг молимни жойига қўй.

— Нега энди?.. Ахир...

— Чунки сен мен билан савдолашмадинг, — жавоб берди габроволик. — Мен билан аввалига обдон савдолашишинг керак эди. Йўқса, менга бу касб ҳеч қандай роҳат бағишламайди.

ПАРИШОНХОТИР

ГАБРОВОЛИК сотувчи аёлдан сўради:

— Марҳамат қилиб айтсангиз, соат неча бўлди?

— Ўндан йигирма беш... тийин ўтди, — жавоб берди у соатига қараб.

Тўпловчи
Шерқўзи ҒОЗИЕВ.

Муаллифнинг илтимосига биноан мазкур материалга тўланадиган қалам ҳақи 70030-счётга — зилзиладан зарар кўрган тожикистонликларга ёрдам фондига ўтказилади.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ҚУШЛАРДАН ҲИМОЯЛАНИШ ЙЎЛИ

✦ ҲИНДИСТОН граждан самолётлари ички ҳаво линияларидаги парвоз пайтида, худди фантастик кўп кўзли йиртқичини эслатадиган машинага ўхшаш бўлади. «Индиан — эйрлайнз» авиакомпанияси ўз авиалайнерларини йирик-йирик «қўрқинчли» кўзлар тасвири билан безади. Барча двигателларнинг юқори қисми ана шундай даҳшатли расмлар билан бўяб ташланган. Буларнинг барчаси қушларни ҳуркитиш йўлида қилинган тадбирлардан бири, холос. Негаки, сўнгги пайтларда бу жониворлар Ҳиндистон граждан авиациясига жиддий кулфатлар келтирмоқда. Қушларни ҳавода самолёт билан тўқнашиб кетиши, асосан Деҳли, Бомбей, Ҳайдаробод, Патна, Бангалор, Жайпур каби йирик шаҳарлар оралиғида рўй бермоқда. Ўтган йилнинг сўнгги ўн ойи ичида, қушлар билан тўқнашув натижасида «Индиан эйрлайнз» компаниясининг 39 самолёти жиддий шикастланди ва уларнинг ремонти учун 16 миллион рупий сарфланган.

ҚИММАТБАҲО АВТОМОБИЛЬ

Туркия фуқароси Азиз Берўғли Эроннинг Абадан портигача ҳайдаб келган «Вольво» автомобили дастлаб ҳеч кимнинг эътиборини қаратмади. Унинг эгаси автомобилни денгиз орқали Колумбиянинг Барранкилья портигача олиб бориш учун зарур ҳужжатларни бамайлихотир расмийлаштирди.

Бироқ автомобилни кўздан кечираётган бож ходимлари унинг кузови тақиллатилганда ғаройиб овоз чиқаришига эътибор бердилар. Қайтадан синчковлик билан қилинган текшириш автомобиль кузови қимматбаҳо платина оиласига мансуб бўлган тоза палладийдан ясалганлигини кўрсатди. Жаҳон бозори нархида бундай кузов салкам 50 миллион доллар туради.

ВОЛЕЙБОЛ

ИШҚИБОЗЛАР РАНЖИШДИ

● ТОШКЕНТНИНГ «Автомобилист» волейболчилари олий лига чемпионатида пешқадамлик қилаётган Олмаотанинг уй қурилиши комбинатини мағлубиятга учратган ягона команда бўлиб турибди. Бу ютуқдан сўнг мухлислар ниҳоят командамиз бу мавсумда яхши ўйин кўрсатар, жадвалдаги аҳволини ўнглаб олар, деган умидда эдилар. Шунинг учун ҳам Тошкентдаги «Юбилей» спорт саройида бўлиб ўтган навбатдаги тур ўйинларига катта умид боғлашган эди. Лекин уларнинг бу умидлари рўёбга чиқмади. «Автомобилист» Ворошиловграднинг «Искра» командасига икки марта 0:3 ва 1:3 ҳисобларида ютқазиб, Бокунинг БЗБК командаси билан очколарни бўлишиб олди.

• Реклама ва эълонлар •

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
5 февраль соат 16.00 да

«Дўстлик тароналари»

УЙҒУР АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ
КОНЦЕРТИ

ПРОГРАММАДА: уйғур ва ўзбек халқ классик ҳамда замонавий қўшиқлар.

Билетлар В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида ҳар куни соат 14.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг
«УЗПТИЦЕПРОМ»
ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ
Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги «Партия XXVI съезди» номли паррандачилик фабрикасининг директори лавозимига
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурсда база ихтисослиги бўйича олий маълумотли ва раҳбарлик лавозимида камида 5 йил ишлаган кишилар қатнаша оладилар.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга жўнатилсин: Тошкент шаҳри, 1-Май кўчаси, 97-уй.

Редактор ўринбосари
Р. УМАРОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов
Издается на узбекском языке
Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32
ТЕЛЕФОНЛАР: 33-40-48, 32-53-54 хатлар ва оммавий ишлар бўлими.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Р. 11547 Б. 1533. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12